

VAN TİCARET VE SANAYİ ODASI

**TARIM VE HAYVANCILIK
SEKTÖR RAPORU**

2018

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

2018

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

2. TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖRÜ

Genel Bilgiler

İl Nüfusu	:1.123.784
Toplam Yüzölçümü	:19.069.000 Da
Toplam Tarım alanı (2018)	:3.278.631 Da

Van'da Küçükbaş Hayvancılık

Hayvancılık sektörü, Van ilinin en önemli iktisadi sektörü olma potansiyeline sahiptir. İlde 11.537 adet Büyük baş ve 20.958 Küçükbaş işletmesi olmak üzere toplam 32.595 hayvancılık işletmesi bulunmaktadır. Ülkemizin küçükbaş hayvan varlığının %7'si (2.523.194 baş), büyük baş hayvan varlığının da % 2'i Van iline bulunmaktadır. Küçükbaş hayvan sayısı bakımından Van, ülkemizde birinci sıradadır. Bilinçli ve iktisadi bir üretim yaklaşımı ile ele alınması halinde hayvancılık sektörü, il ekonomisinin lokomotifi olabilecek düzeydedir. Van İli geniş mera varlığı ile koyunculuk için önemli bir potansiyel taşımaktadır. İlin mera varlığı 1.359.022 Hektar'dır. Van'daki mera varlığı Ülkemizin toplam mera varlığının % 10'unu oluşturmaktadır. Bunun yanında İlde 106.117 hektar alanda yem bitkileri ekimi yapılmaktadır.

Son 20 yıl içinde İlimizde hayvancılık sektöründe radikal değişimler yaşandı. İlimizde son yirmi yılda sağılan inek sayısında ortalama % 7 azalma olduğu halde süt üretiminde % 54 artış olmuştur.

Van'da Büyükbaş Hayvancılık

Son yıllarda kaliteli kaba yem üretimi artmış ve hayvancılık daha bilinçli olarak yapılmaya başlanmıştır. Yem bitkileri ekiminin yaygınlaşması ile beraber, yonca ve korunga gibi besin değeri yüksek kaba yemler ile besleme artmaya başladı. Bu uygulama ile aynı zamanda üretim maliyetleri de düşmüş oldu. Örneğin, 1994 yılında 1 ton süt ile 1,1 ton kuru yonca alınabilirken, 2010 yılında 1 ton süt ile 2 ton kuru yonca alınabilmiştir.

Ancak 2012 yılında yaşanan kuraklık ve buna bağlı olarak kaba yem fiyatlarında yaşanan aşırı artış hayvancılığı oldukça zor durumda bırakmıştır. Bu dönemde 1 ton süt ile bir ton yonca kaba yemi alınamamıştır.

İlimiz hayvancılığında halen kültür ve melezi hayvanların oranı oldukça düşüktür. Bugün ülkemizde bu oran % 76 seviyesinde iken İlimizde % 34 seviyesindedir. Bu nedenle, İlimizde sun'i tohumlama çalışmalarına ağırlık verilmelidir.

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

1995 yılında Van'da 234 bin büyük baş hayvan mevcudu var iken 2012 yılında 172 bine düşmüştür (%26 azalma).

2000 yılından kesilen büyük baş hayvan sayısı 17.000 iken 2012 yılında 11.915 adede düşmüştür.

2011 yılı verilerine göre Van'da kişi başına düşen GSYİH tutarı 4.311 USD dir. İllerin kişi başına düşen GSYİH sıralamasında Van 77. sırada bulunmaktadır.

Sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi bakımından İlimiz 2003'ten, 2011 yılına gelindiğinde nispi bir ilerleme kaydedememiştir. Bu dönemde 70. sıradan 75. sıraya düşmüştür.

Van İli Süt Ve Bal Üretimi

YILLAR	İNEK SÜTÜ	MANDA SÜTÜ	KOYUN SÜTÜ	KEÇİ SÜTÜ	BAL
2010	121.132	110	78.231	3.692	988
2011	150.740	123	73.952	6.608	1.170
2012	163.489	290	82.077	7.758	992
2014	140.720	114	92.666	10.866	1.982

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Süt üretiminde tabloda belirtilen verilere göre yıllar arasında süt miktarlarında artış ve düşüşler olduğu görülmektedir. TRB2 bölgesi 2012 yılı baz alındığında 696,336 ton süt üretimi elde edilmiştir. Van ili toplamda 253,614 ton süt üretimiyle TRB2 Bölgesinin toplam süt üretiminin %36,43' e sahiptir. Yine 2014 yılına bakıldığında koyun sütü ve keçi sütünde artışlar olmuştur.

Bal üretiminde ise TRB2 Bölgesi 2012 yılı verilerine göre toplamda 3.340 ton bal üretimi elde etmiştir. Van ili 992 ton bal üretimiyle TRB2 Bölgesinin %29,70 'ini karşılamaktadır. 2014 yılı verilerinde ise bal üretiminde 2012 yılına nazaran % 100'lük bir artış meydana gelmiştir.

Hayvancılık

Van'da hayvancılığın temel sektör olmasında il arazisinin 70'inden fazlasının çayır-mer'a olmasının payı büyüktür. Arazi, özellikle koyun yetiştiriciliğine oldukça elverişlidir. Ancak, son yıllarda yaygınlaşan terör olayları, mer'alardan yararlanmayı engelleyerek, geleneksel yöntemlere göre yapılan hayvancılığa darbe vurmuş, gerilemesine yol açan nedenlerden biri olmuştur.

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

Hayvancılığın tehlikeli gerileyişini önlemek ve hayvancılığı geliştirmek üzere son yıllarda Valilikçe hayvancılık projeleri geliştirilmiş ve uygulamaya konulmuştur.

Canlı Hayvanlar

CİNSİ	ADET
DANA VE BUZAĞI ERKEK	20.489
DANA VE BUZAĞI DIŞI	15.856
TOSUN 1-2 YAŞ	19.026
DÜVE 1-2 YAŞ	22.482
İNEK 2 YAŞ VE ÜZERİ	67.620
BOĞA VE ÖKÜZ 2 YAŞ VE ÜZERİ	18.139
SİĞİR	193.700
MANDA	356
DEVE	40
DOMUZ	-
KOYUN	2.443.392
KEÇİ	248.542
AT-KATIR-VE EŞEK	11.365
KÜMES HAYVANI	386.225

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

2014 yılı verilerine göre yine canlı hayvanda Van ilinde en çok payı koyun besiciliği almaktadır. Kümes hayvanları, keçi ve sığır sayısı bakımından yine TRB2 Bölgesinde Van ili önemli bir potansiyele sahiptir.

Alan Kullanımı

ALAN	HEKTAR
TOPLAM İŞLENEN TARIM ALANI VE UZUN ÖMÜRLÜ BİTKİLER	327.863
TOPLAM İŞLENEN TARIM ALANI	323.348
İŞLENEN TARIM ALANI/EKİLEN	208.621
İŞLENEN TARIM ALANI/NADAS	112.965
İŞLENEN TARIM ALANI/SEBZE	1.762
TOPLAM UZUN ÖMÜRLÜ BİTKİLERİN ALANI	4.515
UZUN ÖMÜRLÜ BİTKİLER/MEYVELER/İÇECEK VE BAHARAT BİTKİLERİ ALANI	4.497
UZUN ÖMÜRLÜ BİTKİLER/BAĞ ALANI	18
YEM BİTKİLERİ	115.068
SÜS BİTKİLERİ	-

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Toplam işlenen tarım alanı baz alındığında TRB2 Bölgesi 718.007 hektar alana sahiptir. Van ili 341.073 hektar tarım alanı ile TRB2 Bölgesinde %46,72' lik bir paya sahiptir.

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

Tarımsal Üretim Değeri

BİTKİSEL ÜRETİM DEĞERİ (1000 TL)	187.165
CANLI HAYVANLAR DEĞERİ (1000 TL)	1.494,456
HAYVANSAL ÜRÜNLER DEĞERİ (1000 TL)	376.498
KİŞİ BAŞINA BİTKİSEL ÜRETİM DEĞERİ (TL)	175
KİŞİ BAŞINA CANLI HAYVANLAR DEĞERİ (TL)	1.397
KİŞİ BAŞINA HAYVANSAL ÜRÜNLER DEĞERİ (TL)	352

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Hayvan Sayısı Ve Hayvansal Üretim

İLÇE ADI	HAYVAN ADI	YETİŞKİN	GENÇ-YAVRU	TOPLAM	SAĞILAN HAYVAN SAYISI (BAŞ)	SÜT (TON)
BAHÇESARAY	SIĞIR(YERLİ)	1.867	400	2.267	1.520	2.044,400
BAŞKALE	SIĞIR(YERLİ)	1.643	600	2.243	570	766,650
ÇALDIRAN	SIĞIR(YERLİ)	4.910	253	5.163	2.309	3.104,933
ÇATAK	SIĞIR(YERLİ)	2.028	730	2.758	523	702,763
EDREMİT	SIĞIR(YERLİ)	960	250	1.210	428	874,988
ERCİŞ	SIĞIR(YERLİ)	4.605	700	5.305	2.945	3.961,025
GEVAŞ	SIĞIR(YERLİ)	1.232	300	1.532	637	856,093
GÜRPINAR	SIĞIR(YERLİ)	4.980	1.800	6.780	2.280	3.066,600
MURADIYE	SIĞIR(YERLİ)	2.836	672	3.508	1.425	1.916,625
ÖZALP	SIĞIR(YERLİ)	4.740	700	5.440	3.325	4.472,125
SARAY	SIĞIR(YERLİ)	2.220	285	2.505	1.615	2.172,175
İPEKYOLU	SIĞIR(YERLİ)	4.780	4.800	9.580	2.090	2.811,050
TUŞBA	SIĞIR(YERLİ)	14.000	3.300	17.300	7.600	10.222,000

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Yerli sığır üretimi bakımından 17.300 yerli sığır ile Tuşba ilçesi ilk sırada yere alırken, 9.580 yerli sığır ile İpekyolu ilçesi 2. Sırada yere almaktadır. Sırasıyla Gürpınar, Özalp Erciş ve Çaldıran Tuşba'nın ardından en çok yerli sığır üretimi gerçekleşen ilçelerdir.

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

Hayvan Sayısı Ve Hayvansal Üretim

İLÇE ADI	HAYVAN ADI	YETİŞKİN	GENÇ-YAVRU	TOPLAM	SAĞILAN HAYVAN SAYISI (BAŞ)	SÜT (TON)
BAŞKALE	SIĞIR (KÜLTÜR)	1.130	485	1.615	475	1.686,250
ÇALDIRAN	SIĞIR (KÜLTÜR)	540	96	636	266	944,300
EDREMİT	SIĞIR (KÜLTÜR)	915	225	1.140	570	2.023,500
ERCİŞ	SIĞIR (KÜLTÜR)	5.045	1.125	6.170	2.375	8.431,250
GEVAŞ	SIĞIR (KÜLTÜR)	1.021	465	1.486	570	2.023,500
GÜRPINAR	SIĞIR (KÜLTÜR)	150	100	250	114	404,700
MURADIYE	SIĞIR (KÜLTÜR)	2.950	840	3.790	1.615	5.733,250
ÖZALP	SIĞIR (KÜLTÜR)	1.285	510	1.795	570	2.012,500
İPEKYOLU	SIĞIR (KÜLTÜR)	1.330	352	1.682	532	1.888,600
TUŞBA	SIĞIR (KÜLTÜR)	6.000	1.500	7.500	2.850	10.117,500

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Tuşba ilçesi Kültür sığır sayısı bakımından da 7.500 adet kültür sığır ile ilk sırada gelmektedir. Erciş ilçesi 6.170 adet kültür sığır ile 2. Sırada gelmektedir. Kültür sığırı süt üretimi bakımından yine Tuşba ve Erciş ilçeleri ilk sıralarda yer almaktadır.

Hayvan Sayısı Ve Hayvansal Üretim

İLÇE ADI	HAYVAN ADI	YETİŞKİN	GENÇ-YAVRU	TOPLAM	SAĞILAN HAYVAN SAYISI (BAŞ)	SÜT (TON)
BAHÇESARAY	SIĞIR (MELEZ)	35	25	60	14	36
BAŞKALE	SIĞIR (MELEZ)	2.711	285	2.996	1.140	2.907,000
ÇALDIRAN	SIĞIR (MELEZ)	2.195	104	2.299	1.287	3.282,488
EDREMİT	SIĞIR (MELEZ)	2.860	700	3560	1.995	5.087,250
ERCİŞ	SIĞIR (MELEZ)	16.250	7.500	24.020	6.840	17.442,000
GEVAŞ	SIĞIR (MELEZ)	3.503	1.213	4.716	1.425	3.633,750
GÜRPINAR	SIĞIR (MELEZ)	400	260	660	133	339,150

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

MURADIYE	SIĞIR (MELEZ)	5.250	1.210	6.460	3.040	7.752,000
ÖZALP	SIĞIR (MELEZ)	2.250	600	2.850	1.235	3.149,250
SARAY	SIĞIR (MELEZ)	100	0	100	95	242,250
İPEKYOLU	SIĞIR (MELEZ)	10.886	1.900	12.786	4.940	12.597,000
TUŞBA	SIĞIR (MELEZ)	9.500	2.180	11.680	4.750	12.112,500

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Melez Sığır verilerine bakıldığında ise Erciş ilçesinin diğer ilçelere oranla (24.020) çok önde olduğu görülmektedir. İpekyolu ve Tuşba ilçeleri Erciş'ten sonra en çok melez sığır potansiyeline sahip ilçelerdir.

Hayvan Sayısı Ve Hayvansal Üretim

İLÇE ADI	HAYVAN ADI	YETİŞKİN	GENÇ-YAVRU	TOPLAM	SAĞILAN HAYVAN SAYISI (BAŞ)	SÜT (TON)
ÇALDIRAN	MANDA	118	27	145	54	52,547
ERCİŞ	MANDA	92	55	147	46	44,463
İPEKYOLU	MANDA	9	4	13	5	4,851
TUŞBA	MANDA	30	11	41	12	12,126

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Manda üretiminde Erciş ilçesi 147 adet adet manda ile ilk sırada yer almaktadır. Çaldıran ve Tuşba ilçeleri Erciş'ten sonra sırasıyla gelen ilçelerdir.

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

Hayvan Sayısı Ve Hayvansal Üretim

İLÇE ADI	HAYVAN ADI	YETİŞKİN	GENÇ - YAVRU	TOPLAM	SAĞILAN HAYVAN SAYISI(BAŞ)	SÜT (TON)	KIRKILAN HAYVAN SAYISI(BAŞ)	YÜN-KİLTİFTİK(TON)
BAHÇESAR AY	KOYUN (YERLİ)	21.550	9.200	30.750	18.600	1.581,000	30.750	47,755
BAŞKALE	KOYUN (YERLİ)	67.900	22.500	90.400	41.850	3.557,250	90.400	140,391
ÇALDIRAN	KOYUN (YERLİ)	193.350	87.300	280.650	112.716	9.580,860	280.650	435,849
ÇATAK	KOYUN (YERLİ)	95.000	30.000	125.000	60.450	5.138,250	125.000	194,125
EDREMİT	KOYUN (YERLİ)	23.446	22.000	45.446	19.065	1.620,525	45.446	70,578
ERCİŞ	KOYUN (YERLİ)	187.975	32.560	220.535	93.047	7.908,953	220.535	342,491
GEVAŞ	KOYUN (YERLİ)	79.626	4.930	84.556	52.080	4.426,800	84.556	131,315
GÜRPINAR	KOYUN (YERLİ)	520.000	130.000	650.000	316.200	26.877,000	650.000	1.009,450
MURADIYE	KOYUN (YERLİ)	132.300	31.755	164.055	101.463	8.624,355	164.055	254,777
ÖZALP	KOYUN (YERLİ)	218.800	81.200	300.000	116.157	9.873,345	300.000	465,900
SARAY	KOYUN (YERLİ)	134.000	21.000	155.000	59.520	5.059,200	155.000	240,715
İPEKYOLU	KOYUN (YERLİ)	195.000	60.000	255.000	84.630	7.193,550	255.000	396,015
TUŞBA	KOYUN (YERLİ)	38.000	4.000	42.000	14.415	1.225,275	42.000	65,226

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Koyun üretiminde Van ili çok önemli bir potansiyele sahiptir. Ülke genelinde 1. Sırada gelmektedir. Özellikle Gürpınar ilçesi toplamda 650.000 koyun adediyle lider konumdadır. Mera alanlarının genişliği ve uzun yıllardır bölgede besiciliği yapılan koyun üretiminin planlı ve projeli yaklaşıldığında hem ülke hem de bölge ekonomisi için getirisi küçümsenmeyecek kadar fazla olacaktır.

Koyunculuk ülkemiz çiftçisinin tarih boyunca uğraştığı en önemli hayvan yetiştiriciliği dallarından biridir. Koyun yetiştiriciliği et, süt, yün ve deri üretimi açısından ülkemiz ekonomisinde önemli yer

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

tutmaktadır. Koyunculuk özellikle Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgeleri'nde yaşayan halkımızın önemli bir geçim kaynağını oluşturmuştur. Ancak, 1980 yılından sonra gereken destek sağlanmadığı için koyun sayısında önemli bir azalma görülmüştür. Son yıllarda koyunculuğa sağlanan devlet destekleri sayesinde koyun yetiştiriciliği tekrar önem kazanmış ve koyun sayısı artmıştır.

Ülkemiz ihtiyacı et üretiminin %13'ü süt üretiminin ise %8'i koyun ve keçiden karşılanmaktadır. Toplum olarak koyun eti tüketim alışkanlığımız, kuzu eti talebindeki sürekli artış ve Kurban Bayramı nedeniyle her yıl yaklaşık 2 milyon baş koyunun kesilmesi koyunculuğun önemini ortaya koymaktadır.

Hayvan Sayısı Ve Hayvansal Üretim

İLÇE ADI	HAYVAN ADI	YETİŞKİN	GENÇ - YAVRU	TOPLAM	SAĞILAN HAYVAN SAYISI (BAŞ)	SÜT (TON)	KIRKILAN HAYVAN SAYISI (BAŞ)	YÜN KIL TİFTİ K (TON)
BAHÇESARAY	KEÇİ (KIL)	1.305	1.120	2.425	1.070	115,506		
BAŞKALE	KEÇİ (KIL)	7.000	3.000	10.000	2.325	251,100		
ÇALDIRAN	KEÇİ (KIL)	4.650	1.550	6.200	3.441	371,628		
ÇATAK	KEÇİ (KIL)	24.710	10.600	35.310	18.600	2.008,800		
EDREMİT	KEÇİ (KIL)	3.500	1.100	4.600	2.325	251,100		
ERCİŞ	KEÇİ (KIL)	26.460	13.880	40.340	13.834	1.494,045		
GEVAŞ	KEÇİ (KIL)	15.582	4.900	20.482	10.050	1.085,355		
GÜRPINAR	KEÇİ (KIL)	32.900	18.000	50.900	15.810	1.707,480		
MURADIYE	KEÇİ (KIL)	9.205	2.105	11.310	6.510	703,080		
ÖZALP	KEÇİ (KIL)	700	300	1.000	233	25,110		
SARAY	KEÇİ (KIL)	2.750	1.950	4.700	1.488	160,704		
İPEKYOLU	KEÇİ (KIL)	16.500	760	17.260	7.719	833,652		
TUŞBA	KEÇİ (KIL)	37.700	6.300	44.000	17.205	1.858,140		

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

Hayvan Sayısı Ve Hayvansal Üretim

İLÇE ADI	HAYVAN ADI	MEVCUT SAYI
BAYÇESARAY	YUMURTA TAVUĞU	4.500
BAŞKALE	YUMURTA TAVUĞU	1.300
EDREMİT	YUMURTA TAVUĞU	2.000
ERCİŞ	YUMURTA TAVUĞU	16.850
GEVAŞ	YUMURTA TAVUĞU	3.200
GÜRPINAR	YUMURTA TAVUĞU	20.000
MURADIYE	YUMURTA TAVUĞU	3.020
ÖZALP	YUMURTA TAVUĞU	15.500
SARAY	YUMURTA TAVUĞU	4.000
TUŞBA	YUMURTA TAVUĞU	290.000

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Kümes hayvancılığı, küçükbaş ve büyükbaş hayvancılıktan sonra, hayvancılığımızın en önemli uğraş alanlarından biridir. Özellikle son yıllarda, kent nüfusunun artması, birim fiyatının görece düşük olması ve beyaz etin sağlıklı olmasından dolayı bu etin tüketimi artmıştır. Talebin artması sektörde çok büyük gelişmelere yol açmıştır.

Hayvan Sayısı Ve Hayvansal Üretim

İLÇE ADI	HAYVAN ADI	MEVCUT SAYI
BAŞKALE	ÖRDEK	130
EDREMİT	ÖRDEK	150
ERCİŞ	ÖRDEK	650
GEVAŞ	ÖRDEK	50
GÜRPINAR	ÖRDEK	700
MURADIYE	ÖRDEK	220
ÖZALP	ÖRDEK	1.010
TUŞBA	ÖRDEK	780

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

Ördek sayısına bakıldığında 1.010 adet ördek ile Özalp ilçesi ilk sırada yer alırken, Tuşba, Gürpınar ve Erciş ilçeleri de üç ilçe toplamında 2.130 adet ördek ile önemli bir potansiyele sahiptirler.

Hayvan Sayısı Ve Hayvansal Üretim

İLÇE ADI	HAYVAN ADI	MEVCUT SAYI
BAŞKALE	HİNDİ	625
EDREMİT	HİNDİ	1.200
ERCİŞ	HİNDİ	6.850
GEVAŞ	HİNDİ	120
GÜRPINAR	HİNDİ	3.505
MURADIYE	HİNDİ	1.780
SARAY	HİNDİ	500
TUŞBA	HİNDİ	2.750

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Hindi eti Van ilinde önemli bir tüketim kaynağıdır, etin ucuz olması halk tarafından önemli bir rağbet yaratmaktadır. Erciş ve Gürpınar ilçeleri üretimin önemli bir bölümünü elinde tutarken Tuşba ilçesinde önemli bir potansiyeli karşılamaktadır.

Hayvan Sayısı Ve Hayvansal Üretim

İLÇE ADI	HAYVAN ADI	MEVCUT SAYI
EDREMİT	KAZ	200
ERCİŞ	KAZ	1.050
GEVAŞ	KAZ	65
GÜRPINAR	KAZ	400
MURADIYE	KAZ	120
ÖZALP	KAZ	1.550
SARAY	KAZ	350
TUŞBA	KAZ	1.100

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

Hayvan Sayısı Ve Hayvansal Üretim

İLÇE ADI	HAYVAN ADI	İŞLETME SAYISI	YENİ KOVAN SAYISI	ESKİ KOVAN SAYISI	TOPLAM KOVAN	BAL ÜRETİMİ (TON)	BALMUMU ÜRETİMİ (TON)
BAHÇESARAY	ARICILIK	145	15.371	2.261	17.632	299,744	26,448
BAŞKALE	ARICILIK	5	2.300	0	2.300	39,100	3,450
ÇATAK	ARICILIK	118	15.650	6.000	21.650	368,050	24,900
EDREMİT	ARICILIK	5	800	190	990	16,830	1,450
ERCİŞ	ARICILIK	25	6.062	0	6.062	103,054	9,093
GEVAŞ	ARICILIK	71	8.454	800	9.254	157,318	13,881
MURADIYE	ARICILIK	3	385	0	385	6,545	0,570
İPEKYOLU	ARICILIK	107	43.382	1.100	44.482	756,194	49,200
TUŞBA	ARICILIK	23.785	15.857	16.852	16.852	234,484	2,690

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Van ili genelinde çeşitli arı ırklarının varlığı söz konusudur. Bahçesaray'da üç arı ırkından söz edilmektedir. Arı ırkını tanıyan 69 arıcıdan elde edilen bilgilere göre Kafkas-İran-Muğla arı ırkları olduğundan bahsedilmiştir. Ağırlıklı olarak Kafkas arı ırkı bulunmaktadır. İran arısı ise gezginci arıcılık yapanlar tarafından kullanılmaktadır. Muğla arı ırkı ise yine gezginci arıcılar tarafından çok az düzeyde kullanılmaktadır. Arıcılık ile ilgili Van ilinde bilimsel çalışmalar çok eksik ve yetersizdir.

Çatak Karakovan Balı:

Bölgenin 1500 metre rakım ve yükseklikte olması ve yerleşkelerden, ana yollardan ve sanayi bölgelerinden çok uzak olması çok önemli bir konudur. Ayrıca engebeli arazi yapısından dolayı çok değişken iklim koşullarında yaşayan dünyanın başka hiçbir yerinde yetişmeyen bitki sayısının bu alanda fazla olması (toplam bitki çeşitliliği 1000 civarında) yörenin ballarını ayrıcalıklı kılar.

Yörede bal üretimi geleneksel yöntemlerle yapılmaktadır. İşleme ısıl işlemler gibi yöntemler kullanılmaktadır. Bu yörenin bal kalitesine etki eden yüksek rakıma dayalı kıraç formasyon yapısı olan yoğun aromatik bileşikler barındıran bitki grupları bulunmaktadır. Bunlar kekikler, gevenler ada çayları, ballı babagiller, papatyagiller, Kabe otugiller gibi bir çok bitki çeşidinin popülasyonu bulunmaktadır.

Dünyada arı bitkileri olarak bilinen bitkiler yaklaşık 260 civarında literatürlerde bildirilmesine rağmen bu sayı çatak vadisinde yapılan akademik çalışma neticesinde 744 olarak kaydedilmiş ve bu alandaki arı bitkilerinin de 63 bitki türü endemik olarak tespit edilmiştir.

Çatak vadisinin bitki zenginliğini (floryası) yayla bölgesi olduğundan dolayı yastık formulu dikenli, aromatik yapısı yoğun olan ve ballarından früktoz içeriği bulunan bitki grupları yoğun

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

olarak bulunmaktadır. Örnek: geven, kekik ve adaçayı gibi yayla zonelerindeki bitkiler ekstrem şartlarda yaşadıklarından dolayı früktoz içerikli nektar barındırırlar.

Hayvan Sayısı Ve Hayvansal Üretim

İLÇE ADI	HAYVAN ADI	YETİŞKİN(BAŞ)	GENÇ-YAVRU (BAŞ)	TOPLAM
BAYÇESARAY	AT	40	5	45
BAŞKALE	AT	1.700	300	2.000
ÇALDIRAN	AT	1.297	83	1.380
ÇATAK	AT	219	64	283
EDREMİT	AT	4	2	6
ERCİŞ	AT	1.600	400	2.000
GEVAŞ	AT	125	25	150
GÜRPINAR	AT	70	10	80
MURADIYE	AT	60	20	80
ÖZALP	AT	35	20	55
SARAY	AT	600	50	650
İPEKYOLU	AT	20	3	23
TUŞBA	AT	95	35	130

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

Hayvan Sayısı Ve Hayvansal Üretim

İLÇE ADI	HAYVAN ADI	YETİŞKİN (BAŞ)	GENÇ-YAVRU (BAŞ)	TOPLAM
BAYÇESARAY	KATIR	200	50	250
BAŞKALE	KATIR	188	140	328
ÇALDIRAN	KATIR	21	19	40
ÇATAK	KATIR	170	90	260
ERCİŞ	KATIR	4	12	16
GÜRPINAR	KATIR	10	10	20
MURADIYE	KATIR	4	3	7
ÖZALP	KATIR	25	25	50
İPEKYOLU	KATIR	10	9	19

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Hayvan Sayısı Ve Hayvansal Üretim

İLÇE ADI	HAYVAN ADI	YETİŞKİN (BAŞ)	GENÇ-YAVRU (BAŞ)	TOPLAM
BAHÇESARAY	EŞEK	40	10	50
BAŞKALE	EŞEK	1.000	200	1.200
ÇALDIRAN	EŞEK	65	38	103
ÇATAK	EŞEK	125	75	200
EDREMİT	EŞEK	15	3	18
ERCİŞ	EŞEK	350	150	500
GEVAŞ	EŞEK	55	25	80
GÜRPINAR	EŞEK	50	50	100
MURADIYE	EŞEK	100	70	170
ÖZALP	EŞEK	50	20	70
SARAY	EŞEK	500	322	822
İPEKYOLU	EŞEK	64	50	114
TUŞBA	EŞEK	53	13	66

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Su Ürünleri

Van Gölü, kendisine has bir tür olan İnci Kefali balığı ile Türkiye'nin iç su balık üretiminin 1/3' ünü karşılamaktadır. Avlanan balıklar çevre illere de satılmaktadır. İnci Kefali üretimi 12.000 tondur. İlimizde 24 alabalık üretme çiftliği bulunmaktadır. Toplam alabalık üretimi 200 tondur. Ayrıca, çay ve dereler ile göletlerde de balık avlanmaktadır.

Van ili sınırları içinde Van Gölü'nde su ürünleri avcılığı yapan toplam 7 adet su ürünleri kooperatifinin 350 üyesi, Erçek Gölü'nde su ürünleri avcılığı yapan toplam 1 adet su ürünleri kooperatifinin 36 üyesi bulunmaktadır. Van Gölü çevresindeki balıkçı kooperatifleri sorunları hakkında yapılan araştırmalarda kooperatif ortaklarının çoğunluğunun balıkçı olmadığı ve nüfuzlu kimseler tarafından kurulan kooperatiflere, balıkçı olma niteliklerinden çok başka özellikleri olan kişilerin üye edildiklerini saptamışlardır. Ayrıca kooperatiflerin avlak sahalarında doğrudan balıkçılık yapmadıkları, bu alanları yüksek fiyatlarla gerçek

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

balıkçılara sattıklarını belirlemişlerdir. Van Gölü çevresinde kurulan kooperatiflerin bir kaç hariç diğerleri İnci Kefali'nin üreme dönemindeki 45 - 60 günlük üreme göçünden yararlanarak avlanmak için kurulduklarını tespit etmişlerdir.

Yukarıdaki bu bulgular çalışma bölgelerindeki su ürünleri kooperatiflerinde uyguladığımız anket çalışmaları sonucunda, kooperatif üyeleri ve üye olmayan balıkçıların dile getirdiği sorunlar ile paralellik göstermektedir.

Doğu Anadolu Bölgesi'nde yaygın olarak kullanılan av araç ve gereçlerinin fanyalı ve sade ağlar olduğunu, Van ve Erçek Gölleri'nde ise kıyı sürütme takımlarının kullanıldığını belirtmişlerdir. Çalışmamızda ise bu bölgelerde su ürünleri avcılığında genellikle fanyalı ve sade ağlar ile Van Gölü'nde çekme aletlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Van gölünde yapılan diğer balıkçılık çalışmalarında İnci Kefali avcılığında kullanılan fanyalı ağların tor göz genişliklerinin 22 mm olduğunu belirtmişlerdir Arazi çalışmamız sonucunda, Van Gölü'nde su ürünleri avcılığı yapan balıkçıların İnci Kefali avcılığında kullandıkları fanyalı ağların tor göz genişliklerinin 18 - 22 mm olduğu tespit edilmiştir.

Avlanan Su Ürünleri Türleri

Van gölünde İnci Kefali (*Chalcalburnus tarichi*) ve mansaplarda Sazan ve İn balığı, Çıldır Gölü'nde; Aynalı Sazan, İn balığı, Bıyıklı balık, Tatlı su kefali, Kababurun, Tahta balığı, Şafak balığı (*Aspius aspius*) ve İnci balığı (*Alburnus alburnus*) türlerinin olduğu tespit edilmiştir.

Arazi çalışmaları sırasında su ürünleri kooperatiflerine üye olan ve üye olmayan balıkçılarla yapılan anketler sonucunda Van ilinde İnci Kefali avcılığının yazın ve kışın yapıldığı tespit edilmiştir. Bu ildeki kooperatiflerin hemen hepsi, akarsuların göle döküldüğü mansaplarda veya akarsu üzerinde İnci kefali'nin Nisan ve Haziran aylarındaki üreme göçünden faydalanarak balıkçılık yapmak amacıyla kurulmuşlardır. Üreme dönemi balıkçılığı, tamamen balığın üreme göçü esnasındaki sürü oluşturma davranışlarına bağlı olarak akarsu ağzlarında (Mansap) ve akarsularda yapılmakta ve sadece üreme dönemi ile sınırlı kalmaktadır. İnci kefali'nin üreme döneminde avcılığı 45 - 60 gün devam etmektedir. Van ilinde Dereağzı Su Ürünleri Kooperatifinde ise sadece kış avcılığı yapılmaktadır.

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

Av Araçları ve Göz Genişlikleri

Fanyalı Ağlar: Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde su ürünleri avcılığında kullanılan fanyalı ağların fanya göz genişliği hemen hemen hepsinde aynı olup en küçük göz genişliği 100 mm, en büyük fanya göz genişliği 250 mm olarak tespit edilmiştir. Sadece Van ilinde en büyük fanya göz genişliği 120 mm olarak bulunmuştur. En küçük tor göz genişliği 15 mm, en büyük tor göz genişliği de 140 mm olarak tespit edilmiştir.

Van İli Yıllık Su Ürünleri Miktarı Verileri

SU KAYNAĞI	PARSEL ALANI (HA)	BALIKÇI SAYISI	TEKNE SAYISI	YILLIK MİKTARI (YON/YIL)	AV
VAN GÖLÜ	371.300	350	46	4.450	
ERÇEK GÖLÜ	9.800	36	-	-	

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, Elazığ, 2009

İlimizde Yetiştiriciliği Ve Avcılığı Yapılan Su Ürünleri Üretimi (Ton)

TÜRÜ	2006	2007	2008
İNCİ KEFALİ	8.075	9.020	9.130
SAZAN	39.17	38.75	38
GÖKKUŞAĞI ALABALIK	56.700	204.500	644.500
TOPLAM	64.814	213.559	653.668

Kaynak: www.van.gov.tr

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

Van İlinde Avcılığı Yapılan Bazı Balık Türleri

İnci Kefali, Siraz, Sazan, Gökkuşığı Alabalığı, İnci Balığı, Dere (Dağ) Alası, Bıyıklı Balık, Çöpçü,

Tarım

Kalkınmışlık düzeyi ne olursa olsun tüm ülkelerin ekonomik hayatlarında önemli bir yere sahip olan tarımsal üretim, büyük ölçüde doğa koşullarına bağlı olmakla birlikte risk ve belirsizliği yüksek bir ekonomik faaliyettir. İnsanların sağlıklı ve dengeli beslenmesini sağlamak, milli gelire, istihdama katkı yapmak ve sanayi sektörünün hammadde ihtiyacını karşılamak gibi rolleri üstlenmesi açısından bu sektörün alternatif bir ikame kaynağı bulunmamaktadır. Bu özelliğinden dolayı tarım, tüm ülkeler için ilgi odağı olmuş ve gerek ulusal gerek uluslararası politikalarda önceliğini korumuştur.

TRB2 Bölgesi'nin temel geçim kaynağı tarım olmasına rağmen arazilerin büyük bir kısmının topoğrafya ve iklim özellikleri, bitkisel üretim deseninin fazla çeşitliliğine engel olmaktadır. Ayrıca, Bölgenin tarımsal üretimi içerisinde kişi başına bitkisel üretim değeri ülke ortalamasının altında kalmaktadır. Bu durumun başlıca sebeplerini incelediğimizde;

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

topoğrafya ve iklim koşullarının olumsuz etkilerinin yanı sıra istihdamın büyük bir kısmının tarım sektöründe bulunması ile işletme verimliliklerinin düşük olması ve üretilen ürünlere katma değer oluşturulamamasıdır. Bununla birlikte toprak mülkiyetinin dengesiz dağılımı, işletme arazilerinin çok parçalı, dağınık ve küçük olması, artan nüfusa yönelik istihdamın yetersiz kalması ve işgücü fazlasının açığa çıkması bölge halkının tarımsal faaliyetlerden uzaklaşmasına da sebep olmaktadır. Bu bağlamda bitkisel üretim faaliyetlerinin etkin bir şekilde devam ettirilmesi sosyal ve ekonomik anlamda TRB2 Bölgesi'ne değer kazandıracaktır.

Bitkisel Üretim

Bitkisel üretimde de ilimizdeki mevcut kaba yem açığını kapatmak üzere çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. İlimizde bu konuda yapılan en önemli çalışma, yem bitkilerinin desteklenmesi projesidir. Bu proje sonucunda ilimizin kaba yem açığı önemli oranda kapatılmış ve dışarıdan kaba yem alımına son verilmiştir. Van, geçmişte önemli bir üzüm bağcılığı, kavunculuk, elma, kayısı ve sebze üretim merkeziydi. Meyve ve sebze üretiminde yeniden üretim artışı gözlenmektedir. İlimizde, özellikle elma üretimi önemli bir yer almaktadır. Bitkisel üretim alanında: Buğday, arpa, çavdar, yonca, korunga, mısır, çayır, şeker pancarı, patates, mercimek, nohut ve fasulye, sebze olarak; kabak, kavun, karpuz, domates, biber, sarımsak, soğan, turp, patlıcan, meyve olarak da; elma, armut, kayısı, erik, ayva, kiraz, vişne, zerdali, Antep fıstığı, dut ve üzüm yetiştirilmektedir.

Van İli Tarımsal Üretim Değeri

BİTKİSEL ÜRETİM DEĞERİ (1000 TL)	187.165
CANLI HAYVANLAR DEĞERİ (1000 TL)	1.494.456
HAYVANSAL ÜRÜNLER DEĞERİ (1000 TL)	376.498
KİŞİ BAŞINA BİTKİSEL ÜRETİM DEĞERİ (TL)	175
KİŞİ BAŞINA CANLI HAYVANLAR DEĞERİ (TL)	1.397
KİŞİ BAŞINA HAYVANSAL ÜRÜNLER DEĞERİ (TL)	352

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

TRB2 Bölgesi'nde 2012 yılı itibariyle tarımsal üretim değeri yaklaşık 5,4 milyar TL olup bunun % 74'ünün canlı hayvan değeri, % 13'ünün hayvansal ürünlerin değeri ve % 13'ünün de bitkisel üretim değerine ait olması bölgenin tarımsal yapısı içinde hayvancılığın önemini göstermektedir. TRB2 Bölgesi'nde bulunan iller arasında bir karşılaştırma yapıldığı takdirde Van ilinin diğer TRB2 illerine kıyasla tarımsal üretim değerinin daha fazla olduğu görülmektedir.

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

Van İli Tarım Arazi Varlığı

ARAZİ YÜZÖLÇÜMÜ (HA)		TARIM ALANI (HA)		ÇAYIR MERA ALANI (HA)		ORMANLIK VE FUNDALIK ALAN (HA)		DİĞER ALANLAR (HA)	
2.100.300	100,00	372.196	20,33	1.359.022	53,41	26.294	1,2	342.788	16,32

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Tabloda görüldüğü üzere, TRB2 Bölgesi'nde çayır mera alanının % 53,4 gibi bir oranla Türkiye ortalamasının üzerinde olması bölge hayvancılığın potansiyelini ve önemini göstermektedir. Ülkemizin toplam çayır ve mera varlığının % 18'i TRB2 Bölgesinde bulunmaktadır. Ancak, bölgede mera hayvancılığın yoğun bir şekilde yapılabilmesine karşın bu meraların verimli kullanıldığı söylenemez. Özellikle bölgede erken dönemde hayvanların meralara çıkarılması ile aşırı otlatma meraları gittikçe verimsizleştirmektedir. Van ili çayır mera alanı bakımında bölgedeki diğer illerin önüne geçmektedir.

Van İli Arazi Ölçekleri

ARAZİ DİLİMLERİ (DA)	İŞLETME SAYISI	%
5 >	19991	24,44
5-10	20217	24,71
10-20	22249	27,20
20-50	16480	20,15
50-100	4125	5,04
100-200	582	0,71
200-500	460	0,56
500-1000	3	0,00
1000-2500	4	0,00
TOPLAM	81804	100,00

GTHM,2012

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

Tarım Alanlarının Dağılımı Ve Üretim Miktarı

	ALAN (DA)	2013 ÜRETİM (TON)
TARLA BİTKİLERİ	2.086.214	932.003
MEYVE	45.145	15.991
SEBZE	17.619	36.017

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Van İli Sulama Arazileri

TARIM ALANI	SULAMAYA ELVERİŞLİ ARAZİ (HA)	SULANAN ARAZİ (HA)	SULANAN/SULAMAYA ELVERİŞLİ ARAZİ
372.196	256.121	123.173	%48

GTHM,DSİ,2014

TRB2 Bölgesi'nde 530.310 ha arazi sulamaya elverişli olup bunun ancak % 44'ü sulanabilmektedir. Van'da % 48 düzeylerindedir.

Alan Kullanımı

TOPLAM İŞLENEN TARIM ALANI VE UZUN ÖMÜRLÜ BİTKİLER (HEKTAR)	327.863
TOPLAM İŞLENEN TARIM ALANI (HEKTAR)	323.348
İŞLENEN TARIM ALANI / EKİLEN (HEKTAR)	208.621
İŞLENEN TARIM ALANI /NADAS (HEKTAR)	112.965
İŞLENEN TARIM ALANI/SEBZE (HEKTAR)	1.762
TOPLAM UZUN ÖMÜRLÜ BİTKİLERİN ALANI (HEKTAR)	4.515
UZUN ÖMÜRLÜ BİTKİLER/MEYVELER, İÇECEK VE BAHARAT BİTKİLERİ ALANI (HEKTAR)	4.497
UZUN ÖMÜRLÜ BİTKİLER/BAĞ ALANI (HEKTAR)	18
YEM BİTKİLERİ (HEKTAR)	115.068

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Tahıllar Ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Hasat Edilen Alanı (Hektar)

TOPLAM	205.580
PATATES, KURU BAKLAGİLLER, YENİLEBİLİR KÖK VE YUMRULAR	456
SAMAN VE OT (YEM BİTKİLERİ)	113.156
ŞEKER İMALATINDA KULLANILAN BİTKİLER (ŞEKER PANCARI)	1.020
TAHILLAR	90.810
YAĞLI TOHUMLAR	138

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

Tahullar Ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Üretim Miktarı (Ton)

TOPLAM	932.003
PATATES, KURU BAKLAGİLLER, YENİLEBİLİR KÖK VE YUMRULAR	8.258
SAMAN VE OT (YEM BİTKİLERİ)	754.209
ŞEKER İMALATINDA KULLANILAN BİTKİLER (ŞEKER PANCARI)	43.276
TAHILLAR	126.067
YAĞLI TOHURLAR	193

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Van İli Tarımsal Kredi Kullanımı

TARIMSAL KREDİ KULLANIMI (TL)		TRB2 BÖLGESİ İÇERİSİNDE KULLANIM ALANI (%)	
2011	2012	2011	2012
3.865.334	2.817.623	29	21

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

TRB2 Bölgesi'nde bulunan Tarım Kredi Kooperatifleri tarafından 2012 yılında üreticilere 13.388.565 TL kısa ve orta vadeli kredi imkanı sunulmuştur. Tarım Kredi Kooperatifleri'nin son iki yılda ülke genelinde vermiş oldukları kredi miktarı artarken, TRB2 Bölgesi için ise yaklaşık % 2 oranında azalmıştır.

Van İli Ziraat Bankası Tarımsal Kredi Miktarı

BANKA KAYNAKLI			FON KAYNAKLI		
2010	2011	2012	2010	2011	2012
37.258.689	36.851.663	17.065.730	8.026.664	5.021.932	2.098.226

ZİRAAT BANKASI,2012

2012 yılında Ziraat Bankası kendi fon kaynakları ile toplam 54.220.690 TL ve aracı olduğu fon kaynakları ile de 23.169.831 TL kredi kullanmıştır. Üstteki tabloda da görüleceği gibi banka kaynaklı kredilerde 2012 yılında önemli düşüş görülmektedir. Bakanlar Kurulu'nun 2010 yılında aldığı kararlar Ziraat Bankası ile düşük faizli (sübvansiyonlu) yatırım ve işletme kredisi kullanılmış, 2012 yılında piyasanın doyma seviyesi gelmesi ve faiz indirimlerinin bazı yatırım kalemlerinde uygulanmaması, Ziraat Bankası'nca 2012 yılında kullanılan kredi miktarını azaltmıştır.

Van İli Tarımsal Alet Ve Makine Varlığı

TRAKTÖR	BİÇERDÖVER	DİĞER ALET VE MAKİNELER	TOPLAM
4.255	3	28.224	32.482

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

Tarım Aletleri

YILLAR	PULLUK	EKİM MAKİNESİ	GÜBRE DAĞITMA MAKİNESİ	SEYYAR SÜT SAĞIM MAKİNESİ	SU POMPASI	SABİT SÜT SAĞIM TESİSİ	BİÇERDÖVER	TRAKTÖR
2008	4 085	1 370	187	26	946	27	-	3 989
2009	4 171	1 372	189	38	954	36	-	4 013
2010	4 253	1 266	246	138	1 087	47	2	4 837
2011	4 270	1 334	250	164	1 108	68	2	4 912
2012	4 378	1 404	260	201	1 112	69	3	4 997
2013	4 411	1 439	271	241	1 134	77	241	5 110

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Örgütlenme

Kırsal kesimde üreticilerin karşılaştığı en önemli sorunlardan biri de ürüne istenen düzeyde katma değer kazandırılmamasıdır. Bu sebeple kooperatiflerin oluşması ile kişilerin tek başına yapamadıkları ve birlikte yapmalarında fayda bulunan ekonomik faaliyetlerin daha düşük maliyetle yapılması ve üretime yüksek katma değer kazandırılması sağlanabilecektir.

	TARIM KREDİ KOOPERATİFİ	TARIMSAL KALKINMA KOOPERATİFİ	SULAMA KOOPERATİFİ	SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ	PANCAR EKİCİLERİ KOOPERATİFİ
KOOP. SAYISI	3	142	8	7	1

GTHM,2013

Tahıllar Ve Diğer Bitkisel Ürünler (Cpa Sınıflamasına Göre)

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

İLÇE	GRUP ADI	ÜRÜN ADI	EKİLEN ALAN (DEKAR)	HASAT EDİLEN ALAN (DEKAR)	ÜRETİM (TON)	VERİM (KG/DA)
BAHÇESARAY	TAHILLAR	BUĞDAY (DİĞER)	4.321	4.279	467	109
BAŞKALE	TAHILLAR	BUĞDAY (DİĞER)	155.876	155.876	23.549	151
		ARPA (DİĞER)	2.320	2.320	425	183
ÇALDIRAN	TAHILLAR	BUĞDAY DİĞER	67.855	67.797	6.954	103
		ARPA (DİĞER)	2.183	2.183	202	93
ÇATAK	TAHILLAR	BUĞDAY DİĞER	2.081	2.081	198	95
		ARPA (DİĞER)	300	300	35	117
EDREMİT	TAHILLAR	BUĞDAY DİĞER	27.999	24.999	3.934	157
		ARPA (DİĞER)	15.000	14.000	2.868	205
ERCİŞ	TAHILLAR	BUĞDAY DİĞER	89.294	88.294	13.734	156
		ARPA (DİĞER)	16.499	16.050	3.338	208
GEVAŞ	TAHILLAR	BUĞDAY DİĞER	7.041	5.830	939	161
		ARPA (DİĞER)	580	485	98	202
GÜRPINAR	TAHILLAR	BUĞDAY DİĞER	64.996	64.996	5.125	79
		ARPA (DİĞER)	1.000	1.000	98	98
MURADIYE	TAHILLAR	BUĞDAY DİĞER	46.999	46.999	5.595	119
		ARPA (DİĞER)	550	500	91	182
ÖZALP	TAHILLAR	BUĞDAY DİĞER	109.991	101.992	11.940	117
		ARPA (DİĞER)	620	620	83	134
SARAY	TAHILLAR	BUĞDAY DİĞER	48.732	48.307	6.799	141
		ARPA (DİĞER)	2.875	2.875	563	196
İPEKYOLU	TAHILLAR	BUĞDAY DİĞER	94.995	69.995	6.372	91
		ARPA (DİĞER)	3.999	2.999	345	115
TUŞBA	TAHILLAR	BUĞDAY DİĞER	91.494	91.494	9.173	100
		ARPA (DİĞER)	24.898	24.898	3.218	129

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Van İli Patates Ekilen Alan, Hasat Edilen Alan, Üretim Miktarı

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

2014	EKİLEN ALAN(DA)	ÜRETİM MİKTARI (TON)	VERİM (DA/KG)
MERKEZ	1.448	2.401	1658,1
ÇALDIRAN	169	419	2479,3
ÇATAK	1.328	702	528,6
ERCİŞ	1.388	1.604	1155,6
GEVAŞ	66	78	1181,8
ÖZALP	48	64	1333,3
SARAY	72	105	1458,3
VAN TOPLAM	4.519	5.373	1189,0

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Yonca Ekilen Alan, Üretim Miktarı

2014	ÜRÜN ADI	EKİLEN ALAN (DA)	HASAT EDİLEN ALAN (DEKAR)	ÜRETİM (TON)	VERİM (KG/DA)
BAHÇESARAY	YONCA	10.510	10.510	7.558	719
BAŞKALE	YONCA	133.368	132.390	71.400	539
ÇALDIRAN	YONCA	66.751	66.751	30.000	449
ÇATAK	YONCA	146.853	146.853	99.000	674
EDREMİT	YONCA	23.363	22.250	16.000	719
ERCİŞ	YONCA	110.251	108.193	68.075	629
GEVAŞ	YONCA	45.421	33.376	14.400	431
GÜRPINAR	YONCA	255.880	255.880	184.000	719
MURADIYE	YONCA	133.503	133.503	72.000	539
ÖZALP	YONCA	35.601	35.601	21.440	602
SARAY	YONCA	21.138	21.138	13.300	629
İPEKYOLU	YONCA	25.032	25.032	15.750	629
TUŞBA	YONCA	41.163	41.163	29.600	719

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Korunga Ekilen Alan, Üretim Miktarı

2014	ÜRÜN ADI	EKİLEN ALAN (DA)	HASAT EDİLEN ALAN (DEKAR)	ÜRETİM MİKTARI (TON)	VERİM (KG/DA)
BAHÇESARAY	KORUNGA (YEŞİL OT)	5.469	5.469	3.281	600
BAŞKALE	KORUNGA (YEŞİL OT)	22.500	20.000	8.000	400
ÇALDIRAN	KORUNGA (YEŞİL OT)	14.000	14.000	6.580	470
ÇATAK	KORUNGA (YEŞİL OT)	7.000	7.000	5.250	750
EDREMİT	KORUNGA (YEŞİL OT)	11.000	10.000	7.500	750
ERCİŞ	KORUNGA (YEŞİL OT)	16.100	15.500	8.525	550
GEVAŞ	KORUNGA (YEŞİL OT)	11.988	10.100	4.040	400
GÜRPINAR	KORUNGA (YEŞİL OT)	80.000	80.000	44.000	550

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

MURADIYE	KORUNGA (YEŞİL OT)	3.156	3.156	2.051	650
ÖZALP	KORUNGA (YEŞİL OT)	6.000	6.000	3.600	600
SARAY	KORUNGA (YEŞİL OT)	3.000	3.000	1.800	600
İPEKYOLU	KORUNGA (YEŞİL OT)	8.500	8.500	5.950	700
TUŞBA	KORUNGA (YEŞİL OT)	12.000	12.000	7.200	600

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

TRB2 Bölgesi'nde yaklaşık 268.439 dekar alanda 170.051 ton korunga (yeşil ot) üretilmektedir. TRB2 Bölgesi'ndeki toplam korunga üretim alanının % 20'si Van ilinin Gürpınar ilçesinden karşılanırken, Korunganın ilçeler bazında ekim alanı incelendiğinde, Van ilinin Gürpınar ve Erciş ilçelerinde önemli düzeyde yetiştiriciliği yapılmaktadır.

Meyve Üretimi

MEYVE TÜRÜ	2002 ÜRETİM (TON)	2013 ÜRETİM (TON)
ELMA	5 BİN	7 BİN
CEVİZ	4 BİN	5 BİN
ARMUT	1.470	2.150
KAYISI	890	990
KİRAZ	130	280

VAN İLİ TARIMSAL YATIRIM REHBERİ-TÜİK, 2013

Van İli Meyve Üretim Alanı Ve Miktarı

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

GRUP ADI	ÜRÜN ADI	TOPLU MEYVELİKLE RİN ALANI (DEKAR)	ÜRETİM (TON)	AĞAÇ BAŞINA ORTALAMA VERİM (KG)	MEYVE VEREN YAŞTA AĞAÇ SAYISI	MEYVE VERMEYEN YAŞTA AĞAÇ SAYISI	TOPLAM AĞAÇ SAYISI
YUMUŞAK ÇEKİRDEKLİLER	AYVA	100	74	33	2.256	966	3.222
	ARMUT	2.842	1.968	31	63.922	21.197	85.119
	ELMA	21.441	6.488				
TAŞ ÇEKİRDEKLİLER	KAYISI	1.586	871	28	31.046	16.539	47.585
	KİRAZ	410	268	26	10.264	2.883	13.147
	ŞEFTALİ	55	44	27	1.608	4.446	6.054
	VİŞNE	443	138	19	7.279	3.482	10.761
	ERİK	263	175	25	7.102	2.234	9.336
ÜZÜM SOFRALIK ÇEKİRDEKLİ	ÜZÜM	320	78	244	320	0	320
SERT KABUKLULAR	CEVİZ	19.706	8.001	50	160.521	72.574	233.095

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Van ilinde en fazla yetiştiriciliği yapılan ürünler elma, ceviz ve armuttur. Elma ve armut üretim miktarlarının bölge üretimi içindeki payı sırasıyla % 23 ve % 30'dur. Ceviz üretim miktarının bölge üretimi içindeki payı % 24'tür. Van ili Merkez ilçesinin, ilin toplam elma üretimine oranı % 37 iken armut üretimine oranı % 30'dur. Ayrıca, Van ilinde üretilen cevizin % 38'i Çatak ilçesinde yetiştirilmektedir.

Van İli Ceviz Üretimi

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

İLÇE	TOPLU MEYVELİKLERİN ALANI (DA)	ÜRETİM (TON)	AĞAÇ BAŞINA ORTALAMA VERİM (KG)	MRYVE VEREN YAŞTA AĞAÇ SAYISI	MEYVE VERMEYEN YAŞTA AĞAÇ SAYISI	TOPLAM AĞAÇ SAYISI
BAHÇESARAY	4.500	2.345	64	36.600	21.800	58.400
ÇALDIRAN	23	-	0	0	500	500
ÇATAK	8.385	3.925	66	59.500	15.400	74.900
EDREMİT	2.500	518	30	17.270	16.030	33.300
ERCİŞ	1.366	373	26	14.351	1.149	15.500
GEVAŞ	1.210	448	20	22.380	12.350	34.730
MURADİYE	310	115	36	3.170	990	4.160
İPEKYOLU	80	89	35	2.550	1.675	4.225
TUŞBA	612	188	40	4.700	2.680	7.380

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Bölgede ceviz yetiştiriciliği yapılan alan bakımından ilk sırada yer alan Van ili üretim miktarı açısından Hakkâri ilinden sonra gelmektedir. Bu durumun başlıca sebepleri, meyve veren ağaç sayısının toplam ağaç sayısı içindeki oranının Hakkâri iline göre düşük düzeyde olması ve ağaç başına verimin hem bölgenin hem de ülke ortalamasının altında seyir etmesi şeklinde sıralanabilir.

Sebze Üretimi

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

Örtü Altı Sebze Meyve Üretimi

TOPLAM TON	BİBER (TON)	DOMATES (TON)	HIYAR (TON)	MARUL (TON)	DİĞER (TON)
288	95	53	58	12	70

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Niteliklerine Göre Örtü Altı Tarım Alanları

TOPLAM (DEKAR)	PLASTİK SERA (DEKAR)	YÜKSEK TÜNEL (DEKAR)
53	23	30

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Organik Bitkisel Üretim (Geçiş Süreci Dahil)

ÇİFTÇİ SAYISI	ÜRETİM ALANI (HEKTAR)	ÜRETİM (TON)
6 069	67496	198.738

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Sebzeler (Cpa Sınıflamasına Göre)

İLÇE ADI	GRUP ADI	ÜRÜN ADI	EKİLEN ALAN (DEKAR)	ÜRETİM (TON)
BAHÇE SARAY	MEYVESİ İÇİN YETİŞTİRİLEN SEBZELER	DOMATES (SOFRALIK)	40	78
		HIYAR (SOFRALIK)	50	93
		BİBER (DOLMALIK)	10	7
		BİBER (SIVRI)	15	12
		PATLICAN	2	2
ÇATAK	MEYVESİ İÇİN YETİŞTİRİLEN SEBZELER	DOMATES (SOFRALIK)	46	28
		HIYAR (SOFRALIK)	30	21
		BİBER (DOLMALIK)	16	4
		FASULYE (TAZE)	46	14
		EDREMİT	MEYVESİ İÇİN YETİŞTİRİLEN SEBZELER	DOMATES (SOFRALIK)
HIYAR (SOFRALIK)	251	760		
BİBER (DOLMALIK)	51	78		
BİBER (SIVRI)	37	54		
PATLICAN	30	50		
ERCIŞ	MEYVESİ İÇİN	FASULYE (TAZE)	170	170
		KAVUN	200	260
		KARPUZ	200	430
		DOMATES	1.350	3.571

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

	YETİŞTİRİLEN SEBZELER	(SOFRALIK)		
		HIYAR (SOFRALIK)	300	900
		BİBER (DOLMALIK)	230	380
		BİBER (SIVRI)	220	330
		PATLICAN	150	233
		BALKABAĞI	20	35
		FASULYE (TAZE)	300	315
		KAVUN	750	1.200
		KARPUZ	880	2.288
GEVAŞ	MEYVESİ İÇİN YETİŞTİRİLEN SEBZELER	DOMATES (SOFRALIK)	2.000	3.560
		HIYAR (SOFRALIK)	195	341
		BİBER (DOLMALIK)	133	206
		BİBER (SIVRI)	332	515
		PATLICAN	290	421
		FASULYE (TAZE)	1.245	1.183
		KAVUN	212	329
		KARPUZ	230	403
MURADIYE	MEYVESİ İÇİN YETİŞTİRİLEN SEBZELER	DOMATES (SOFRALIK)	270	852
		HIYAR (SOFRALIK)	120	366
		ACUR	23	47
		BİBER (DOLMALIK)	30	60
		BİBER (SIVRI)	35	60
		PATLICAN	30	45
		KABAK (SAKIZ)	10	20
		FASULYE (TAZE)	95	95
		KAVUN	250	750
		KARPUZ	100	350
İPEKYOLU	MEYVESİ İÇİN YETİŞTİRİLEN SEBZELER	DOMATES (SOFRALIK)	100	275
		HIYAR (SOFRALIK)	100	280
		BİBER (DOLMALIK)	10	14
		BİBER (SIVRI)	5	6
		KAVUN	80	104
		KARPUZ	70	151
TUŞBA	MEYVESİ İÇİN YETİŞTİRİLEN SEBZELER	DOMATES (SOFRALIK)	500	1.273
		HIYAR (SOFRALIK)	300	900
		BİBER (DOLMALIK)	90	117
		BİBER (SIVRI)	90	122
		PATLICAN	150	150

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

	BALKABAĞI	15	38
	FASULYE (TAZE)	400	400
	KAVUN	350	560
	KARPUZ	250	700

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Sebze tarımı birim alandan elde edilen yüksek verim ve sağladığı net gelir nedeniyle, geleneksel sebze üreticilerine ek olarak birçok girişimcinin ilgi odağı olmuştur. Bu durum, geleneksel üretici görünümüne yeni bir boyut kazandırmış ve tarımsal işletmelerin şekillerinde de önemli yapısal değişikliklere neden olmaktadır.

Sebze üretimi ülkenin hemen her bölgesinde yapılmakla birlikte bölgelerine ekolojik yapısına ve büyüklüğüne bağlı olmak kaydıyla toplam tarımsal üretim alanı içindeki oranı değişmektedir. TRB2 Bölgesi'nin toplam tarım alanlarının % 0,9'unda sebze üretimi yapılmaktadır. Bölgede 2012 yılı itibari ile 68.223 da alandan 171.329 ton sebze üretimi gerçekleştirilmiştir.

TRB2 Bölgesi'nde yetişen bazı sebze türlerinin üretim miktarları verilmiştir. Seçilen sebzelerin bölge toplam üretim miktarının % 50'si Muş ilinden karşılanırken bu ili Hakkari (% 22), Van (% 16) ve Bitlis (% 12) illeri takip etmektedir.

Organik Tarım

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

Van İli Organik Tarım Durumu

ÇİFTÇİ SAYISI	6.069
ÜRETİLEN ALAN (HEKTAR)	67.496
ÜRETİM (TON)	198.738

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Van ili organik tarım verilerine göre 67.496 hektar alanda 6.069 işçiyle 198.738 ton organik tarım üretimi gerçekleştirmiştir.

Ayrıca Van ilinde bulunan endemik bitkiler *Linum pycnophyllum* Boiss & Heldr, *Achillea nobilis* L. Subsp *Kurdica* Hup.-Mor, *Astragalus sachanewii* Sirj, *ranunculus vanensis* PH: *astragalus chaldiranicus* Kit Tan & Sorger, *Limonium vanense* ki-Tan & Sorger, *Centaurea Karduchorum* Boiss, *Salvia Kronenburgii* Rech. Fil, *Allium* vb.'dir.

Yem Bitkileri

YEM KAYNAKLARI	ALAN-HA	VERİM	TOPLAM ÜRETİM-TON	SP(%)	TSBM (%)	ÜRETİLEN SP-TON	ÜRETİLEN TSBM-TON
YONCA	110.979,9	7,48	830.130	9	65	74.712	539.584
KORUNGA	13.056,9	6,42	83.825	7,5	60	6.287	20.295
FİĞ	4,4	5	22	7,5	60	2	13
SİLAJLIK MISIR	51,0	54,5	1.250	4,5	57	56	712
TOPLAM			915.226			81.056	590.605

GTHM,2013- DENİZ,S

SERACILIK

Van ili 42° 40' ve 44° 30' Doğu boylamları ile, 37° 43' ve 39° 26' Kuzey enlemleri arasındadır. Doğuda İran ülke sınırı, batıda Van Gölü ve Bitlis, kuzeyde Ağrı güneyde Hakkari ve Siirt illeri ile komşudur. İlin yüzölçümü 19,210 km², ortalama yüksekliği 1671 metredir.

Agro-Ekolojik Alt Bölgeler

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

Van ili 3 agro-ekolojik alt bölgeye ayrılmış ve haritalandırılmıştır. Merkez İlçe-Edremit-Erciş-Muradiye-Gevaş Alt Bölgesi 245 günlük yetiştirme periyoduna sahip süreyle ürün yetiştirme açısından ilde en iyi koşula sahip Alt Bölgelerdir. (15 Mart-14 Kasım) ancak Van Gölünün etkisi görülen bu bölgenin sahip olduğu toprağın %46,35'i V-VIII. Sınıftır Gürpınar-Başkalesaray-Özalp-Çaldıran Alt Bölgesi sert kış şartlarından dolayı 209 günlük yetiştirme periyoduna sahiptir. (5 Nisan-1 Kasım) Çatak-Bahçesaray Alt Bölgesinde bulunan Siirt Vadisi sahip olduğu klima özelliğinden dolayı değişik ürünlerin yetiştirilme avantajına sahipse de arazinin çoğunluğunun orman bölgesi olması ve kış süresinin uzun sürmesi önemli bir dezavantajdır.

Bitki Örtüsü

Van'ın güney kesimleri dışında kalan yörelerde, geçmişteki doğal bitki örtüsünün ağaçlı step olduğu söylenebilir. Step içindeki başlıca türler, çeşitli meşe türleri ve bodur ardıçlardır. Çam türleri Van Gölü çevresinde kendilerine uygun, ekolojik ortamı bulamamışlardır. Van'ın doğu ve kuzeyi bugün antropojen step görünümündedir. Seyrek olarak vadi boylarında ağaçlara rastlanır. Bu kesimde hâkim olan step formasyonu otsu bitkilerden oluşur.

İl Arazisinin Niteliklerine Göre Dağılımı

İl'in toplam yüzölçümü su satırları hariç tutulursa 1906900 ha olup, bunun 361781 ha'ı tarım arazisi, 1359072 ha'ı çayır mera arazisi, 26294 ha orman arazisi ve 159753 ha.'ı diğer araziler olarak dağılım göstermektedir. Van'da çayır mera alanlarının oranı yüksek (% 67), orman alanlarının oranı ise düşüktür (% 1).

Serada Yetiştirilen Çeşitli Sebzelerin Sıcaklık Tablosu

BİTKİ	GÜNDÜZ SICAKLIĞI(°C)	GECE SICAKLIĞI(°C)	HAVALANDIRMA SICAKLIĞI(°C)	EN YÜKSEK SICAK(°C)
DOMATES	18-20	15-17	22-24	27
BİBER	18-20	15-17	22-24	27
PATLICAN	18-20	15-17	22-24	27
BAMYA	18-20	15-17	22-24	27
HIYAR	22-25	16-20	27	27
FASULYE	21	15	23-25	27
BEZELYE	21	15	23-25	27

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

ALT BÖLGELER	ALAN	ŞUBAT SICAKLIK (°C)	TEMMUZ SICAKLIK (°C)	YILLIK YAĞIŞ (MM)	ALANIN ARAZİ KABİLİYETİNE SINIRINA GÖRE DAĞILIMI				
					1	2	3	4	5-8
I. ALT BÖLGE	%32,6	-7,2/-4,8	23,2	<400					
ERCİŞ MERKEZ EDREMİT MURADIYE GEVAŞ	623113 HA				19213	43367	65063	101108	394362
II. ALT BÖLGE	55,3	-5,8	19,6	>400					
BAŞKALE SARAY ÖZALP GÜRPINAR ÇALDIRAN	1053837 HA				21784	69614	125795	110821	725823
III. ALT BÖLGE	%12,1	-7,1	19,00	<400					
ÇATAK BAHÇESAR AY	229950 HA				357	4596	4537	7721	212739
TOPLAM 12 İLÇE	1906900 HA				41354	117577	195395	219395	1332924
TOPLAM ALANA OR.	%100				2,1	6,1	10,3	11,5	70,0

İL TARIM MASTER PLANI 2005

Van İli Aylık Bazda Günlük Global Radyasyon Değeri (Gepa)

ÇALDIRAN- BUĞULU	37
ÖZALP-ÇAYBAĞI	61
ÖZALP-SARAY	87
GÜRPINAR-YURTBAŞI-SEYHAN	25
BAŞKALE-ÇAMLIK	31-37

(MTA D.A.,2010)

Seracılıkta Kullanılan Teknikler

Yukarıdaki grafikte Van İli'nin aylık bazda ortalama güneşlenme süreleri saat süre olarak gösterilmiştir. Güneşlenme süresinin en yüksek olduğu yıl içi süre Temmuz ayına aittir. Van İli'nin aylık bazda ortalama günlük güneşlenme süresinin 8.41 saat-gün, yıllık ortalama toplam güneşlenme süresinin ise 3.068,64 saat-yıl (8,41x365) olduğu görülmektedir. Bu değerler Van İli'nin güneşlenme süresi bakımından Türkiye ortalamasının çok üzerinde bir değere sahip olduğunu göstermektedir.

Jeotermal Kaynaklar

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

KAYNAK ADI	SICAKLIK (° C)	DEBİ (l/s)
ERCİŞ-ZİLAN ŞORKÖY (TAŞKAPI)	42-80	18
ERCİŞ-ZİLAN-HASANABDAL	34-65	9
ÇALDIRAN-AYRANCILAR	83	15
ÇALDIRAN-BUĞULU	37	5
ÖZALP-ÇAYBAĞI	61	0.1
ÇZALP-SARAY	87	30
GÜRPINAR-YURTBAŞI-SEYHAN	25	1.5
BAŞKALE-ÇAMLIK	31-37	1.5

MTA D. A., 2010

Van İli Tarımsal Yatırım Rehberi¹

KONUSU	SAYISI	KONUSU	SAYISI
SÜT VE SÜT ÜRÜNLERİ	10	YUMURTA VE YUMURTA ÜRÜNLERİ	4
ET VE ET ÜRÜNLERİ	8	MAKARNA	-
TAHIL, UN VE UNLU MAMULLER	115	DONDURULMUŞ GIDA	-
MEYVE SEBZE İŞLEME PAKETLEME	-	GIDA KATKI VE YARDIMCI MADDELER	-
KONSERVE VE SALÇA	1	GIDA İLE TEMAS EDEN MADDELER	1
BİTKİSEL YAĞ	-	KURUYEMİŞ VE ÇEREZLER	4
HAYVANSAL YAĞ	-	BAHARATLAR	1

¹ T.C. GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANLIĞI/TARIMSAL YATIRIMCI DANIŞMA OFİSİ ŞUBAT,2013

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

ZEYTİNYAĞI	-		HAZIR YEMEK VE YEMEK FABRİKASI	22
SU ÜRÜNLERİ	32		GAZLI İÇECEKLER VE MEYVE SUYU	2
ŞEKERLİ MAMULLER	15		ALKOLLÜ İÇECEKLER	-
PASTACILIK ÜRÜNLERİ VE TATLILAR	29		TÜTÜN VE MAMULLERİ	-
NİŞASTA VE NİŞASTA MAMULLERİ	-		YEM	6
BİSKÜVİ	-		DİĞER	-

TARIMSAL YATIRIMCI DANIŞMA OFİSİ ŞUBAT,2013

Van'da Tarıma Yatırım Yapmak İçin 10 Neden²

1. İlin geniş mera varlığı ile (1.359.022 ha) büyük baş ve küçükbaş hayvan besiciliği için önemli potansiyel taşıması,
2. İlde geniş alanlarda (106.117 ha) yem bitkileri üretiminin yapılmasının özellikle süt sığırcılığı için büyük avantaj oluşturması,
3. Gelişmekte olan önemli dış pazarlara (Türk Cumhuriyetleri, Rusya Federasyonu, İran ve Irak) yakın olması,
4. Alabalık yetiştiriciliği için önemli su kaynaklarına sahip olması ve iç su balıkları üretiminde önemli bir yer tutan inci kefali balığının (yılda 7.607 ton) tüm istihsal sahalarının ilde bulunması,
5. İlin geleneksel üretim çeşitliliği fazla aynı zamanda tarımsal kirliliğinin düşük olması nedeniyle organik tarıma ve iyi tarıma elverişli olması ve otantik özellikleri ile eko turizm için önemli fırsatlar sunması,
6. Yaz sebzeçiliği için rekabet avantajı ve mukayeseli üstünlüğe sahip olması,
7. Kiraz üretiminde geç dönem hasat avantajı bakımından stratejik üstünlüklere sahip olması,
8. Çevre İller ile etkileşim gücünün yüksek olması ve genç işgücünün fazla olması,
9. İlde bitkisel ve hayvansal üretimin giderek artmasının tarıma dayalı sanayi yatırımlarını ihtiyaç haline getirmesi,
10. Son yıllarda bölgede hayvancılık, meyvecilik, sebzeçilik yatırımlarına olan ilginin artması ve halı hazırda bölgede yapılmayan damızlık düve yetiştiriciliği ile fide ve fidan üretimine yönelik yatırımların cazip hale gelmesi.

² T.C. GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANLIĞI/TARIMSAL YATIRIMCI DANIŞMA OFİSİ ŞUBAT,2013

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

Kırsal Kalkınma Yatırımlarını Destekleme Programları³

Uygulayan Kurum: Tarım Ve Hayvancılık Bakanlığı

DESTEK KAPSAMI	Tarımsal ürünlerin işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik yeni yatırımlar ile mevcut faal olan veya olmayan tesislerin kapasite artırımı ve teknoloji yenilenmesine yönelik yatırımlar ya da kısmen yapılmış yatırımların tamamlanmasına yönelik yatırımlar.
KİMLER BAŞVURABİLİR	Gerçek ve tüzel kişiler
YATIRIM KONULARI	<ul style="list-style-type: none">• Bitkisel ürün işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması• Hayvansal ürün işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması• Su ürünleri işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması• Tarımsal ürünlerin depolanması (çelik silo)• Soğuk hava deposu• Alternatif enerji kaynakları kullanan yeni seraların yapına yönelik yatırımlar tarımsal faaliyetlere yönelik alternatif enerji kaynaklarından jeotermal, biyogaz, rüzgâr ve güneş enerjisi üretim tesisleri• Hayvansal orjinli gübre işlenmesi ve paketlenmesi• Koyun keçi ve manda yatırımında sabit yatırımlar
YATIRIM TUTARI VE DESTEK ORANI	<ul style="list-style-type: none">• Hibe Esas Yatırım Miktarı<ul style="list-style-type: none">✓ Gerçek Kişilerde :150.000 TL✓ Tüzel Kişilerde :600.000 TL• Hibe Desteği Oranı :%50

NOT: uygulamayan ilişkin detaylar 04.09.2012 tarih ve 28401 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ‘‘ Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ’de (Tebliğ no:2012/64)’’ yer almaktadır.

Bireysel Sulama Yatırımlarının Desteklenmesi⁴

³ VAN İLİ TARIMSAL YATIRIM REHBERİ,2013

⁴ VAN İLİ TARIMSAL YATIRIM REHBERİ,2013

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

DESTEK KAPSAMI	Kırsal alanda ekonomik ve sosyal gelişmeye katkı sağlamak için, belirlenmiş bireysel sulama makine ve ekipmanları alımlarını ve yerinde montajını desteklemek amacıyla yapılması gerekenlere ilişkin hususları kapsar.
KİMLER BAŞVURABİLİR	Gerçek ve Tüzel Kişiler ile Köylere Hizmet Götürme Birlikleri ve Sulama Kooperatifleri
YATIRIM KONULARI	<ul style="list-style-type: none">✓ Tarla içi damla sulama sistemi kurulması✓ Tarla içi yağmurlama sulama sistemi kurulması✓ Tarla içi mikro yağmurlama sulama sistemi kurulması✓ Lineer sistem yağmurlama sulama makinesi alınması✓ Center Pivot sistem yağmurlama makinesi alınması✓ Tamburlu sistem yağmurlama sulama makinesi alınması✓ Güneş enerjili sulama sistemleri kurulması✓ Trafo uyarı sistemleri kurulması✓ Ön ödemeli kartlı su sayaçları alınması✓ Manuel çalışan basınçlı sulama tesislerinin otomasyona dönüştürülmesi
YATIRIM TUTARI VE DESTEK ORANI	<ul style="list-style-type: none">• Gerçek kişiler için :50.000 TL• Tarımsal amaçlı şirketler için :100.000 TL• Sulama koop. Ve köylere hizmet götüren bir. İçin:200.000 TL• Hibe desteği oranı :%50

NOT: uygulamaya ilişkin detaylar 01.08.2012 tarih ve 28371 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan ‘Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Bireysel Sulama Makine-Ekipman Alımlarının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ’de (Utebliğ no:2012/57)’’ yer almaktadır.

Makine Ve Ekipman Alımlarının Desteklenmesi Programı⁵

DESTEK KAPSAMI	Kırsal alanda ekonomik ve sosyal gelişmeye katkı sağlamak için, belirlenmiş bireysel sulama makine ve ekipmanları alımlarını ve yerinde montajını desteklemek amacıyla yapılması gerekenlere ilişkin hususları kapsar.
KİMLER BAŞVURABİLİR	Gerçek ve Tüzel Kişiler
DESTEKLENEN MAKİNE-EKİPMANLAR	<ul style="list-style-type: none">• Anıza doğrudan ekim makinesi• Arıcılık mak. ve ekipmanı• Balya makinesi• Canlı balık nakil tankı• Çeltik fide dikim makinesi• File sistemi kurulması• Biçer bağlar

⁵ VAN İLİ TARIMSAL YATIRIM REHBERİ,2013

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

	<ul style="list-style-type: none">• Mibzer• Pamuk toplama makinesi• Pancar söküm makinesi• Patates söküm makinesi• Pülverizatör• Sap parçalama makinesi• Sap toplama saman makinesi• Silaj makinesi• Süt sağım ünitesi ve soğutma tankı• Gübre dağıtım makinesi• Taş toplama makinesi• Yem hazırlama makinesi• Zeytin hasat makinesi• Tambur filtre• Su ürünlerinde buzlama makinesi• Balıkçı gemilerinde soğuk depo• Su ürünleri için kuluçka dolabı• El traktörü• Güneş kolektörü• Sıra arası çapa makinesi
YATIRIM TUTARI VE DESTEK ORANI	<ul style="list-style-type: none">• Hibe Esas Yatırım Miktarı<ul style="list-style-type: none">✓ Gerçek Kişilerde :50.000 TL✓ Tüzel Kişilerde :100.000 TL• Hibe Desteği Oranı :%50

NOT: uygulamaya ilişkin detaylar 03.07.2012 tarih ve 28342 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan ‘ Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Makine ve Ekipman Alımlarının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ’de (Tebliğ no:2012/36)’’ yer almaktadır.

İpard Kapsamında Verilen Ab Hibe Destekleri⁶

Uygulayıcı Kurum: Tarım Ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (Tkd)

⁶ VAN İLİ TARIMSAL YATIRIM REHBERİ,2013

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

TEDBİR ADI	DESTEĞE HARCAMA LİMİTLERİ (EN AZ-EN FAZLA) (AVRO)	ESAS LİMİTLERİ (EN AZ-EN FAZLA)	DESTEK ORANI (%)
101-1 Süt üreten tarımsal işletmelere yatırım	15.000-1.000.000		50-65
101-2 Et üreten tarımsal işletmelere yatırım			
• Bütçe Kalemi-1 (kırmızı et)	20.000-1.000.000		50-65
• Bütçe Kalemi-2 (kanatlı eti)	15.000-500.000		50-65
103-1 Süt ve süt ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması			
• Bütçe Kalemi-1(süt işleme tesisleri)	50.000-3.000.000		50
• Bütçe Kalemi-2 (süt toplayan üretici örgütleri)	25.000-1.000.000		50
103-2 et ve et ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması			
• Bütçe Kalemi-1 (kırmızı et işleme ve pazarlama)	30.000-3.000.000		50
• Bütçe Kalemi-2 (kanatlı eti işleme ve pazarlama)	30.000-3.000.000		50
103-3 Meyve ve sebzelerin işlenmesi ve pazarlanması	50.000-1.250.000		50
103-4 Su ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması	50.000-1.500.000		50
302-1 çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi	5.000-250.000		50
302-2 Yerel ürünlerin ve mikro işletmelerin geliştirilmesi	10.000-250.000		50
302-3 Kırsal turizm	15.000-400.000		50
302-4 Kültür balıkçılığının geliştirilmesi	15.000-200.000		50

Van'da Tarımsal Yatırım İçin Uygun Sektörler Ve Alanlar

Kırmızı Et Üretimi:

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

Van sahip olduğu geniş meraları ile özellikle büyükbaş ve küçükbaş et hayvancılığı için önemli bir potansiyeli barındırmaktadır. Van'daki mera varlığı ülkemizin mera varlığının %10' unu oluşturmaktadır.

Süt Sığırcılığı:

Van'daki hayvancılık işletmelerinin küçük ve düşük verimli olması ve ilin geniş yem bitkisi üretim alanlarına sahip olması, 100 baş üzeri kapasiteli süt sığırcılığı işletmeleri için önemli bir rekabet avantajı sunmaktadır.

Organik Tarım Ve İyi Tarım Sektörü:

İlde kimyevi gübre ve tarımsal ilaç kullanımı düşük seviyededir. Birçok ürün doğal olarak üretilmektedir. Özellikle Bahçesaray, Çatak ve Gevaş ilçelerinde yapılan geleneksel üretim ile ilin genelinde yapılan bal üretimi başta olmak üzere Van'da bitkisel ve hayvansal organik tarım ve iyi tarım yatırımlarını cazip kılmaktadır⁷

Van İli Tarımsal Yatırım Rehberi

Meyvecilik Ve Yaz Sebzeçiliği:

Meyvecilikte ve sebzeçilikte Van'ın geç hasat avantajı pazarda önemli bir avantaj sağlamaktadır. Özellikle kiraz hasadının Ağustos ayına kadar devam etmesi kiraz üretimini önemli kılmaktadır.

Kırsal Turizm:

Kırsal alanda çiftliklerin geleneksel yapıda olması, kırsal alanın otantik özellikleri, dağ, yayla, göl, kış turizmi potansiyelinin yüksek olması ilde eko turizm için önemli fırsatlar sunmaktadır.

Su Ürünleri Yetiştiriciliği:

⁷ YATIRIMCI DANIŞMA OFİSİ ŞUBAT,2013

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

Van alabalık yetiştiriciliği için önemli su kaynaklarına sahiptir. Van gölü ve Erçek göllerinde her yıl 7.000 ton civarında inci kefali balığı istihali gerçekleştirilmektedir.

GELİŞME EKSENİ: EKONOMİK DÖNÜŞÜM VE BÜYÜME

Tarıma Dayalı Sanayinin Geliştirilmesi

Küçükbaş hayvancılıkta- Gürpınar ilçesi başta olmak üzere Van ili (2.304.525 küçükbaş) öne çıkmaktadır. Güvenlik sorunuyla beraber Van yöresinde yaylaların yasaklanması hayvancılığı olumsuz etkilemiş olsa da çözüm süreci sayesinde hayvancılık hak ettiği düzeye ulaşacaktır. Özellikle Van'da hem entegre et ve süt tesislerinin hem de hayvancılığa dayalı ürün paketleme tesislerinin özendirilmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir. Van ilinde bulunan ve 563 dönümlük arazi ve 24.000 m² kapalı alana sahip olan VANET A.Ş entegre et tesisi ve mücavir alanı hayvansal üretime dayalı kümelenme potansiyeli taşımaktadır. Ayrıca Van Erciş ilçesi şeker pancarında ve Gevaş ise meyvecilikte öne çıkmaktadır.

Tarım ve hayvancılıkta en büyük problem bu alandaki kişilerin ortak hareket etme alışkanlıklarının olmamasıdır. Kooperatifleşmeye gidilip ortak hareket edildiği takdirde ölçek ekonomisi sayesinde verimlilik artacaktır. Verimliliğin artmasıyla artı değer ve sonrasında sanayi entegrasyonu sağlanabilecektir.

TARIMDA KAYNAKLARIN ETKİN KULLANILMASI VE SULAMA YÖNTEMLERİNİN TEŞVİK EDİLMESİ, NADAS ALANLARININ DARALTILMASI İLE İLGİLİ PLANLAR:

Üst Ölçekli Planlar:

- 1- Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının 2013-2017 Stratejik Plan, sayfa 63, Tarımsal Altyapı ve Kırsal Kalkınma
- 2- Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının 2013-2017 Stratejik Plan, sayfa 41, Tarımsal ve sosyal altyapı hizmetlerini geliştirmek, kırsal kalkınma ve refahı sağlayarak kırsal alanların cazibesini arttırmak.
- 3- Dokuzuncu Kalkınma Planı, sayfa 47, Bölgesel Gelişme Politikasının Merkezi Düzeyde Etkinleştirilmesi
- 4- Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının 2013-2017 Stratejik Plan, Stratejik Hedef 1, tarımsal kaynakları korumak, iyileştirmek ve devamlılığını sağlamak.

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

- 5- 5488 tarım kanunu, madde6, j bendi, toplulaştırma, arazi kullanım planının yapılması ve ekonomik büyüklükteki tarım işletmelerinin oluşturulması.
- 6- Dokuzuncu Kalkınma Planı, sayfa 78, meraların ıslahının ve kullanımının düzenlenmesi

Projeler:

- 1- Sulama göletleri yapılması
- 2- Basınçlı sulama sistemlerinin yapılması
- 3- Sulama ile ilgili çiftçilere eğitim verilmesi
- 4- Yeni sulama sahalarının tesisi
- 5- Arazi planının hazırlanması
- 6- Toprak haritalarının hazırlanması
- 7- Nadas alanlarında tek yıllık baklagil yem bitkileri, yemelik dane baklagiller ile uygun buğdaygil yem bitkileri ekimini yaygınlaştırmak.
- 8- Nadas alanlarının daraltılması amacıyla doğrudan ekim makineleri kullanımının yaygınlaştırılması
- 9- Nadas alanlarının daraltılmasında kullanılacak bitkisel ürünlerin tarımı ile ilgili eğitim faaliyetlerin gerçekleştirilmesi.
- 10- Mera tespit, tahdit ve tahsis çalışmalarının yapılması bölgede pilot mera ıslah ve amenajman projelerinin uygulanması.
- 11- Bilinçli mera kullanımı ile ilgili eğitim veya yayım çalışmaları yürütülmesi.

Coğrafi konumu nedeniyle bölgede Tarım arazisinin sınırlı miktarda olması nedeniyle arazilerin korunması ve etkin kullanımı bölge için büyük önem taşımaktadır. Üreticilerin ürün çeşitliliğine ve daha fazla gelir getirici ürünlere yönelmesi ve hatalı arazi kullanımlarının önlenmesi hedeflenmektedir.⁸

Tarımda Kaynakların Etkin Kullanılması Arazi Toplulaştırılması, Tarımsal Üretimdeki Rekabet Gücünün Artırılması

⁸ TRB2 BÖLGESİ 2014-2023 BÖLGE PLANI

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

Üst Ölçekli Planlar:

- 1- Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının 2013-2017 Stratejik Plan, Stratejik Hedef 12, Tarımsal altyapı hizmetlerini geliştirmek
- 2- 5488 Tarım Kanunu, Madde 6, j bendi, Toplulaştırma, arazi kullanım plânının yapılması ve ekonomik büyüklükteki tarım işletmelerinin oluşturulması.
- 3- Dokuzuncu Kalkınma Planı, sayfa 49, arazi toplulaştırma çalışmalarının hızlandırılması
- 4- Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının 2013-2017 Stratejik Plan, Stratejik Hedef 1, Tarımsal kaynakları korumak, iyileştirmek ve devamlılığını sağlamak.
- 5- 2) 5488 Tarım Kanunu, Madde 19, f bendi, Çevre amaçlı tarım arazilerini koruma programı destekleri
- 6- Dokuzuncu Kalkınma Planı, sayfa 78, meraların ıslahının ve kullanımının düzenlenmesine
- 7- 5488 Tarım Kanunu, madde 19, g bendi, Diğer destekleme ödemeleri
- 8- 2013/4463 Karar sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın, Organik tarım ve iyi tarım desteği
- 9- 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun tarım politikalarının önceliklerini belirten 6. Maddesinin (a), Tarımsal üretimde verimlilik, ürün çeşitliliği, kalite ve rekabet gücünün yükseltilmesi.
- 10- 2013/4463 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı gereği sertifikalı tohum, fide ve fidan üretimi ve kullanımı desteklenmektedir.
- 11- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı 2013-2017 Stratejik plan, Stratejik Hedef 2, Üretimde verim ve kaliteyi artırmaya yönelik yöntem ve teknolojiler geliştirmek ve yaygınlaştırması,
- 12- 2013/4463 karar sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın, 3. maddesi
- 13- Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının 2013-2017 Stratejik Plan, Kırsal kalkınma; kırsal alanda yaşayan ve geçimini tarım sektöründen veya diğer kırsal gelir kaynaklarından sağlayan birey ve toplulukların yaşam şartlarını iyileştirmek

Projeler:

- 1- Van, Bitlis ve Hakkâri illerinde arazi toplulaştırmalarının yapılması

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

- 2- Organize hayvancılık bölgeleri modeli ile işletmelerin ölçeklerinin artırılması ve örgütlenmesi
- 3- İşletme ölçeğini büyüten yatırımcılara nitelikli personel istihdam desteği sağlanması
- 4- Tarımsal örgütlere idari ve teknik yardım sağlanması
- 5- Üreticilerin tarımsal örgütlenme konusunda bilinçlendirilmesi
- 6- Su kaynaklarının kalite kriterlerinin belirlenmesi
- 7- Ari su kaynaklarının korunması
- 8- Anaç, yumurta ve yavru yetiştiriciliğinin desteklenmesi
- 9- Su ürünleri işleme faaliyetlerinin desteklenmesi
- 10- Jeotermal ve yenilenebilir enerji ısıtmalı seracılığın desteklenmesi
- 11- Piyasa değeri yüksek meyvelerin yaygınlaştırılması
- 12- Model kapama meyve bahçelerin yaygınlaştırılması
- 13- Organik tarım eğitim faaliyetlerinin yaygınlaştırılması
- 14- Organik bal üretiminin artırılması
- 15- Sertifikalı tohum, fide ve fidan üretiminin desteklenmesi
- 16- Sertifikalı tohum, fide ve fidan kullanımının özendirilmesi
- 17- Bölge için kümelenme haritalarının çıkarılması
- 18- Ekonomik değere sahip bitkilerin tespit edilmesi
- 19- Kültüre alınan bitkilerin desteklenmesi
- 20- Süt sığırcılığında suni tohumlamanın yaygınlaştırılması
- 21- Birliklere ıslah etkinliği ile ilgili görevler verilmesi
- 22- Büyükbaş hayvancılıkla ilgili olarak sulanan alanlarda kümelenmeye gidilmesi
- 23- Sulanan alanlarda yem bitkilerinin desteklenmesi
- 24- Yem Ofislerinin kurulması
- 25- Ticaret Borsaları bünyesinde Canlı Hayvan Borsaları kurulması
- 26- Meraların fazla olduğu alanlarda, küçükbaş hayvancılığın teşvik edilmesi.
- 27- Barınak koşullarının iyileştirilmesi
- 28- Yem Ofislerinin kurulması
- 29- Ticaret Borsaları bünyesinde Canlı Hayvan Borsaları kurulması
- 30- Bölge'nin toprak ve iklimine uygun alternatif yem araştırmalarının yapılması
- 31- Muş ve Van illerinde silajlık mısır ekiminin teşvik edilmesi

Göl sayısı ve su hacmi bakımından en zengin bölgelerin başında Doğu Anadolu Bölgesi gelmektedir. Türkiye'nin en büyük gölü olan Van Gölü (3.713 km²) TRB2 Bölgesi'nde yer almaktadır. Ancak Van Gölü, sodalı özelliğe sahip olması nedeniyle sadece inci kefali

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

balığının yaşamasına olanak sağlamaktadır. Gölde yıllık 10.000 ton balık istihsali gerçekleştirilmektedir. Bu durum Van Gölü civarında yaşayan yaklaşık 15.000 kişinin geçimini inci kefali avcılığında temin etmesine olanak sağlamaktadır. Bölge, sahip olduğu bitki tür ve çeşitliliği itibari ile Düzey-2 bölgeleri arasında önemli bir yere sahiptir. Bu biyo-çeşitlilik gıda, hayvancılık ve eczacılık vb. sektörler ile farklı etno-botanik kullanım alanları bakımından oldukça önemlidir. Flora zenginliğinin korunarak ticari faaliyetlere dönüştürülmesi kırsal alanda bulunan nüfus için önemli bir geçim kaynağı olma potansiyeline sahiptir. Bölgenin bu zenginliği, alternatif üretim faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi için önemli bir fırsat teşkil etmektedir. Bu hedefin gerçekleştirilmesi için gelecek nesillerin doğal kaynaklara olan ihtiyaçlarından ödün vermeden bunların sürdürülebilir kullanımı önemli bir araçtır. 9

Koyun ve keçi yetiştiriciliği, ülkede yapılabilecek en ucuz maliyetli hayvancılık faaliyetidir. TRB2 Bölgesi, mevcut potansiyelinin değerlendirilmesi halinde küçükbaş hayvancılık için cazibe merkezi olabilecek konumdadır. Mera potansiyeli ve mevcut kullanım kapasitesi göz önünde bulundurulduğunda özellikle Van ve Hakkâri illeri küçükbaş hayvan sayısı arttırılabilecek iller olarak görülmektedir.

Van'da Tarım Ve Hayvancılıkla İlgili Eğitim Birimleri

⁹ TRB BÖLGESİ 2014-2023 BÖLGE PLANI

NOT: (MEVCUT PLAN VE PROJELER TRB2 BÖLGESİ İÇİN GEÇERLİDİR.)

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bölümleri¹⁰

BAHÇE BİTKİLERİ BÖLÜMÜ
BAHÇE BİTKİLERİ ANA BİLİM DALI
BİTKİ KORUMA BÖLÜMÜ
ENTOMOLOJİ ANA BİLİM DALI
FİTOPATOLOJİ ANABİLİM DALI
BİYOSİSTEM MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMÜ
ARAZİ VE SU KAYNAKLARI ANABİLİM DALI
TARIMSAL ENERJİ VE SİSTEMLERİ ANABİLİM DALI
TARIMSAL MAKİNE SİSTEMLERİ ANABİLİM DALI
TARIMSAL YAPILAR ANABİLİM DALI
PEYZAJ MİMARLIĞI BÖLÜMÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI
TARIM EKONOMİSİ BÖLÜMÜ
TARIM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI
TARIM POLİTİKASI VE YAYIM ANABİLİM DALI
TARIMSAL BİYOTEKNOLOJİ BÖLÜMÜ
BİTKİSEL BİYOTEKNOLOJİ ANABİLİM DALI
ENZİM VE MİKROBİYAL BİYOTEKNOLOJİ ANABİLİM DALI
HAYVANSAL BİYOTEKNOLOJİ ANABİLİM DALI
TARLA BİTKİLERİ BÖLÜMÜ
TARLA BİTKİLERİ ANABİLİM DALI
TOPRAK BİLİM VE BİTKİSEL BESLEME BÖLÜMÜ
TOPRAK ANABİLİM DALI
ZOOTEKNİ BÖLÜMÜ
HAYVAN YETİŞTİRME VE ISLAHI ANABİLİM DALI
BİYOMETRİ VE GENETİK ANABİLİM DALI
YEMLER VE HAYVAN BESLEME ANABİLİM DALI

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi

¹⁰ www.yyu.edu.tr

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

BESİN/GIDA HİJYENİ VE TEKNOLOJİSİ
BESİN HİJYENİ VE TEKNOLOJİSİ ANABİLİM DALI
KLİNİK BİLİMLERİ BÖLÜMÜ
CERRAH ANABİLİM DALI
DOĞUM VE JİNEKOLOJİ ANABİLİM DALI
DÖLLENME VE SUNİ TOHUMLAMA ANABİLİM DALI
İÇ HASTALIKLARI ANABİLİM DALI
KLİNİK ÖNCESİ BİLİMLER BÖLÜMÜ
FARMOKOLOJİ VE TOKSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
MİKROBİYOLOJİ ANABİLİM DALI
PARAZİTOLOJİ ANABİLİM DALI
PATOLOJİ ANABİLİM DALI
VİROLOJİ ANABİLİM DALI
VETERİNER HEKİMLİĞİ TEMEL BİLİMLER BÖLÜMÜ
ANATOMİ ANABİLİM DALI
BİYOKİMYA ANABİLİM DALI
FİZYOLOJİ ANABİLİM DALI
HİSTOLOJİ VE EMRİYOLOJİ ANABİLİM DALI
VETERİNER HEKİMLİĞİ VE DEONTOLOJİ ANABİLİM DALI
ZOOTEKNİ VE HAYVAN BESLEME BÖLÜMÜ
BİYOİSTATİSTİK ANABİLİM DALI
GENETİK ANABİLİM DALI
HAYVAN BESLEME VE BESLENME HASTALIKLARI ANABİLİM DALI
HAYVANCILIK İŞLETME EKONOMİSİ ANABİLİM DALI
ZOOTEKNİ ANABİLİM DALI

Gevaş Meslek Yüksek Okulu

SÜT VE BESİ HAYVANCILIĞI PROGRAMI
ORGANİK TARIM PROGRAMI

Özalp Meslek Yüksek Okulu

BİTKİSEL VE HAYVANSAL ÜRETİM BÖLÜMÜ
BAHÇE TARIMI PROGRAMI
TARLA BİTKİLERİ PROGRAMI
GIDA İŞLETME BÖLÜMÜ
GIDA TEKNOLOJİSİ PROGRAMI

Muradiye Meslek Yüksek Okulu

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

PEYZAJ VE SÜT BİTKİLERİ PROGRAMI

Başkale Meslek Yüksek Okulu

ORGANİK TARIM BÖLÜMÜ

Erciş Meslek Yüksek Okulu

SERACILIK BÖLÜMÜ

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Araştırma Programları

ARICILIK ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

İNCİ KEFALİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

SERT KABUKLU MEYVE TÜRLERİ ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

VAN TARIM MESLEK LİSESİ¹¹

DERSLİK SAYISI	ÖĞRETMEN SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI
8	11	122

Tarım sektöründe bölgenin en önemli sorunlarından biri çiftçi eğitiminin yetersiz olmasıdır. Bu nedenle bölge için çiftçi eğitimine özel bir önem verilmelidir.

Ülkemizde 2009 yılından beri tarımsal danışmanlık hizmeti satın alan tarımsal işletmelerin desteklenmesi uygulaması devam etmektedir. Bununla tarımsal yayım ve danışmanlık sisteminin çoğulcu, etkin ve verimli bir yapıya kavuşması amaçlanmaktadır. Bölge’de çiftçi eğitim kapasitesinin geliştirilmesi için tarımsal yayım ve danışmanlık sisteminin etkili uygulaması önem arz etmektedir.

Bununla beraber, bölgedeki üniversiteler, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, özel sektör gibi aktörlerin işbirliği içinde çiftçi eğitim çalışmalarının yapılması ve yürütülen çalışmaların etkinliğinin sağlanması gerekmektedir.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının istihdam ettiği köy tarım danışmanları, etkin çiftçi eğitimi için önemli bir fırsattır. Ancak, görev alanlarında hizmet için alt yapı eksikliklerinin giderilmesi gerekir. Paydaşlar arası işbirliği ile köy tarım danışmanları yönetiminde demonstrasyon alanları oluşturularak burada çiftçilere verimli ve yeni tarım teknikleri gösterilmesi hedeflenmektedir. Bölge’de hayvancılık uygulama ve eğitim çiftlikleri kurularak

¹¹ <http://vantarimmesleklisesi.meb.k12.tr/>

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

çiftçi eğitiminde kullanılması amaçlanmaktadır. Teorik ve uygulamalı eğitim ile sürü yönetimi ve çobanlık konusunda nitelikli insan kaynağı yetiştirilecektir.¹²

İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesine Yönelik Projeler

- 1- Tarımsal yayım ve danışmanlık hizmeti satın alan işletmelerin desteklenmesi” uygulamasının etkinliğinin artırılması
- 2- Köy tarım danışmanlarının hizmet etkinliğinin artırılması
- 3- Hayvancılık uygulama ve eğitim merkezleri kurulması
- 4- Sürü yönetimi ve çobanlık eğitimi verilmesi
- 5- İşbaşı çiftçi eğitimlerinin yapılması

Tarım Ve Hayvancılık İle İlgili Kurum İrtibatları

KURUM	ADRES	TELEFON	FAKS	WEB/E-POSTA
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAK. TARIMSAL YATIRIMCI DANIŞMA OFİSİ (TARYAT)	ESKİŞEHİR YOLU 9. KM YENİ BİNA 14. KAT LODUMLU/ANKARA	0 312 258 84 52/0312 258 84 09	0 312 258 85 16	www.taryat.gov.tr
EKONOMİ BAKANLIĞI-TEŞVİK UYGULAMA VA YABANCI SERMAYE GENEL MÜD.	İNÖNÜ BULVARI NO:36 06510 EMEK/ANKARA	0312 444 63 63		www.ekonomi.gov.tr tevsik@ekonomi.gov.tr
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI- VAN İL MÜD.	ERCİŞ YOLU VAN CİTY İŞ MERKEZİ 65100/VAN	0432 222 02 37	0432 222 00 67	www.vantarım.gov.tr
TARIM VE KIRSAL KALKINMAYI DESTEKLEME KURUMU- VAN İL KOORDİNATÖRLÜĞÜ	BAHÇIVAN MAH. K.KARABEKİR CAD. TURSAK APT. 66/A/ VAN	0432 210 23 33	0432 214 17 77	
VAN VALİLİĞİ	CUMHURİYET CAD. HÜKÜMET KONAĞI 65100 ŞEREFİYE/VAN	0432 214 96 42	0432 215 86 17	www.van.gov.tr van@icisleri@gov.tr
DOĞU ANADOLU KALKINMA AJANSI (DAKA)	ŞEREFİYE MAH. M.FEVZİ ÇAKMAK CAD. no:27 65100 merkez/Van	0432 215 65 55	0432 215 65 54	www.daka.org.tr bilgi@daka.org.tr

¹² TRB2 BÖLGESİ 2014-2023-BÖLGE PLANI

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖR RAPORU

İLDE YATIRIMCILARI DESTEKLEYEN ÖNEMLİ KURUMLAR¹³

- ◆ Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı
- ◆ Van Ticaret ve Sanayi Odası
- ◆ Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
- ◆ Van OSB Müdürlüğü
- ◆ Van Esnaf ve Sanatkarlar Odası
- ◆ Van Ziraat Odası

VAN TİCARET BORSASI

Ülkemizde ilk ticaret borsası kuruluşu Cumhuriyet öncesi döneme rastlamaktadır. Cumhuriyetin kurulması ile birlikte Ege, Akdeniz, Trakya ve Marmara Bölgelerinde ticaret borsası kuruluşları hız kazanmıştır. Bölgemizde ise bu süreç 1930'lu yılların sonlarına doğru başlamış ve bölgenin ilk ticaret borsası 1936 yılında Kars'ta kurulmuştur. 1988'e gelindiğinde, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, ilimizden giden herhangi bir talep olmaksızın, Van'da Ticaret Borsası kurulması için 28.03.1988 tarih ve 88/222 sayılı onayı vermiştir. Van Ticaret Borsası Bakanlığın 17.11.1998 tarih ve 1998/119 sayılı onayıyla kurulmuştur.

¹³ VAN VALİLİĞİ (<http://www.van.gov.tr>)

İskele Caddesi No:51 İpekyolu / VAN
Tel: 0 (432) 210 00 55
Faks: 0 (432) 216 44 88 - SMS 532 752 65 65

www.vantso.org.tr